

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 3 luni . . . 7.— „
Pe o lună . . . 2.40 „
Pentru România și străinătate:
Pe un an . . . 40.— franci
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACTIA

și
ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi N-rul 1/a
INSERTIUNILE
se primesc la admini-
strație.
Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrise nu se in-
napolază.

ROMÂNUL

Tyafare!

Cuvintele românești „dute afară” contrase și pronunțate de un maghiar. În dialectul ungurean se zice „duce” în loc de „dute”. Maghiarul pe de-asupra totdeauna poartă cuvintele românești, împrumutându-le. Astfel s'a format acel bizar „tyafare”, care românește s'ar pronunța: „cloaioară”.

La debaterile procesului din Sătmar, martorul-șef, pretorele Madarassy, întrebând dacă a înțeles sau nu, strigătele ațătoare ale celor ce au isgonit pe vameșul Jazkovics din biserica moftinenilor, răspunse așins: „cum să nu le fi înțeles?” Întrebat apoi mai departe, dacă știe el românește sau nu, răspunse cu mândrie: „un singur cuvânt: *tyafare!*”

Alaltăieri aci în Arad, la debaterile procesului intentat unui cârciumar român care trase, fără a-l ucide, trei focuri de revolver asupra deputatului Hámory, „ales” cu program guvernamental în cercul românesc al Oanei, deputatul, fiind întrebat, dacă e adevărat sau nu, că dăduse poruncă cârciumarului cu ocazia unei alte alegeri să risipească mâncare și beutură oricâtă, deoarece „placesc eu!”, răspunse îngâmfat: „Nem is tudok *rumunyul!*” — O boabă nu știu rumuniesc!...

Tyafare, rumunyul. Zeci de articole, de memorii sau de vorbiri parlamentare, n'ar putea să illustreze „egala îndreptățire a naționalităților” din țara asta, în un chip mai clasic și mai straniu, decât aceste două cuvinte. Iată cum se traduce în practică mult trâmbițata lege din 1867, care pretinde slujbașului să știe vorbi în limba poporului. Iată cum se înțelege la noi raporturile între deputat și alegător, între cârmuit și cârmuitor! Iată minciuna cea de o mie de ani. Intreaga nefericită politică de naționalitate identică cu politica de guvernament, se rezumă în aceste două cuvinte: tyafare, rumunyul. Li se mai adaogă doar dârzul „mindenáron!” — cu orice preț; în ruptul capului! — luat tot din dosarul procesului aradan, ca treimea să fie complectă.

Rar un proces, care să lumineze atât de trapan în tainele unui sistem politic, putred până în măruntaie, ca și cel ce se desfășură de câteva zile aci în vecinătatea noastră. Prin o asemănare de sunete, numai decât îți aduce aminte de procesul din Sătmar, dar nu numai prin atât. Amândouă procesele sunt cele mai vii tablouri din viața noastră publică.

Ele nu sunt cazuri izolate. Ele sunt cazuri tipice, sunt însuși felul de stăpânire al clasei feudale sau infeodate, ce exploatează patimile nesățioase și șovine ale unei rase, seducându-o. *Ele sunt însuși sistemul!*

Colo, un pretore, nevoiaș la înfățișare, cu glasul pitigăiat, cu firea nervoasă, plin de lăcomie între străini, hiperconștiu de înălțimea lui olimpică în biroul său, având cea mai discretă putere de-a cita pe sătenii în miezul vechii cu sutele în „fața sa”, spre a le dicta numai

așa în glumă pedepse de 20—40 cor., pentru că nu țin cânele legat, sau că nu adună gunoiul mai în fundul curții... Ei, astăzi nu se mai „confiscă” averile nesupușilor, astăzi deposedarea supușilor se face cu multă delicateță, pe căi de frumos încunjur.

Ici, un deputat. Guvernamental în plus! Cel mai nebăgat în seamă om, în ținuturile neaoșe maghiare, cel mai „respectat” om în bietele ținuturi nemaghiare. Cine nu știe, că partidele guvernamentale de pe toate vremurile și-au recrutat mamelucii sau transfugii aproape esclusiv din ținuturile Românilor, Slovacilor, Sârbilor și Șvabilor? *Prin urmare* — asta e logica specifică din patria, pe care totuși ni se cere să o iubim cu foc — recrutatul are voie să facă ce vrea, în și cu acest ținut. Ori îl capătă ca patrimoniu ținutul, cum în veacul de mijloc cutare nemeș căpăta atâtea și atâtea sate de iobagi, și atunci grija lui e, să se înstăpânească adânc, căci nu se știe ce aduce ziua de mâne, ori l'a avut până acum ca patrimoniu, (meritul principal de-a fi fost candidat la alegeri) și atunci grija lui e, să producă destulă ruină, pentru a se ridica la și mai mare. Are deplină mână liberă față de stăpânii săi, așa cum și stăpânii săi au mână liberă față de Cel-mai-mare, în cum s'ar zice, chestia de naționalitate. Stârnește satul și alungă pe notarul, care nu i-e pe plac, pentru a pune în locul lui pe creatura sa; nimicește banca veche, pentru a înființa una nouă, a lui; alege pe cine vrea el pentru parlament; întemeiază școală de stat maghiară în comună curat românească; iscălește polite, cere declarații de faliment, răstoarnă corporații politice etc. Un singur principiu îl călăuzește în toate acestea: „*Kost was kost!* și *mindenáron!*” Iar acest „mindenáron!” purcede dela cutare ministru, în chip de decret „confidențial”, către fișpan, fișpanul îl dă la vișspanul viștespanul la fibirău, fibirăul domnului notar, și notarul — încă tot „confidențial” — bietului primar, și bieților jurați. În cazul de față s'a făcut nițică complicație. S'a mai amestecat în ceată deputatul și crășmarul, dar asta nu e întâmplător, ci se ține tot de sistem...

Așa colo, așa aci. Cu cercuri de „activitate” diferite, însă în deplină „înțelegere”, și urmărind aceleași scopuri finale. Getrennt marschiren, vereint-rauben. „Nagyságos urak” — Măria Sa, sunt amândoi, chiar și în fața poporului român. (notarul sârb îi zicea însă simplu Hámory...) La figură se mai deosebesc. Deputatul e gras, cu burtă, mândru, cu fraza lată, cu gesturi accentuate, cu capul îndesat în guler și bine răzimat în ceafă...

Și după 20 sau 30 de ani de activitate de asta, extraconstituțională ce e drept, dar cu spese constituționale atât mai grase, desfășurată în ținuturi aproape curat românești, amândoi eroii pot să moară ferice, căci nici unul n'a trebuit să-și trudească creerii cu mai multă știință de românește, decât *tyafare* și *rumunyul*. „Carăte-afară!” — atât are să știe un pretore la noi. „Beszelj magyarul, că io nu ști rumunyul!” atât are să cunoască nevoile țării reprezentantul unui cerc românesc într'un așezământ unde se făuresc legile.

Cum spunea episcopul Gherlei în „Reichspost”?... „Politica binechibzuită nu poate aștepta toate dela prevedință. Ea trebuie să lucreze, ca poporul și aptitudinile lui culturale, prin o administrație dreaptă, prin o justiție imparțială, prin raporturi sănătoase în toată privința, să supoarte mai ușor disgrația sorții, și să primească...” Prea frumos, dar prea diplomatic! Almintrea trebuie să vorbim aci. Iustizmordul din Sătmar și procesul lui Mladin desgolesc și ne arată în toată nuditatea, ce înseamnă politica, ce înseamnă libertatea, încăpută pe mâinile unor nesățioși.

Câtă asemănare între eroii noștri și între proconsulii români, întorcându-se acasă, îmbruiți și lăfățiți, după o guvernare de câțiva ani a cutărei colonii din Asia-minoră. Fără îndoială că și proconsulii români nu au învățat din limba celor guvernați, să zicem a fenicienilor mai mult decât atât: tyafare!

Să nu fim bănuți: nu vrem să facem nimănui servicii cu fulminările din articolul acesta. Nici contelui Tisza, nici lui Mladin, atentatorului. S'ar părea, că voim să arătăm primului ministru: *Uite domnule Tisza pe ce se bazează uriașa dtale putere!* Uite cu cine vrei să ne împaci! Dar nu-i așa; nu vrem să-l deșteptăm pe d. Tisza; nu vrem să-i facem servicii; nici prin gând nu ne trece, să luptăm în contra corupției din guvernament. În cele multe zile de restriște ce au trecut peste noi, singura noastră mângăiere era doar: naționalismul lor e corupt și corupător; avem să suferim pe urma lui, dar n'avem să ne temem de el. Da, ar fi să ne temem, dacă șovinismul lor ar fi idealist, dar așa nu. Corupției îi vine peirea din sine...

Și mai puțin am vrea să-i facem servicii atentatorului. Doamne feri! Mladin nu e el de-al nostru, Mladin se ține de ei. O verigă în sistemul, care-i înlănțuie.

Ori cât de buni creștini suntem, în ruina materială — mâne poate și psihică — alui Mladin, unealta potentatului până la o vreme, fără de-a ținea seamă de interesele neamului său, cari desigur ar fi apărat și interesele sale personale, iar dela o vreme iepurașul care avea să se împartă cu leul asupra prăzii... în soarta acestui biet nenorocit nu putem vedea decât o operă a nemezei, un caz ce oferă prețioase învățături morale, tuturor lăpădaților de neam.

Domnule Octavian Goga, mai scrie o piesă, și zi-i: „Domnul crășmar!”

Un distins bărbat politic despre adunarea dela Bălgrad.

Blaj. — „Imprăștiarea adunărilor a venit pe atât de neașteptat, încât nu trebuie să deosebită pătrundere a situației, ca să se vadă intențiile cârmuitorului în această privință. Abstrăgând dela tactica pe care guvernul o pune în practică de pe acum, ca să-și ușureze situația față de opoziție la alegerile anului viitor, s'a disolvat adunarea mai ales de teama rezoluției, ce era să se ia cu acest prilej. Guvernul nu a voit, ca o adunare românească de popor să constințesească hotărârile comitetului național privitor la organizația partidului. Ca să se vadă și de aci, că guvernul a recunoscut existența partidului național, dar cu anumite gânduri rezervate”.

Consiliu important.

Vinea. — Tripla antantă nu sprijinește cererea triplă alianțe de-a trimite miliție în ajutorul prințului de Wied. Regele Carol va avea să intervină la antantă. Ieri după amiază, rând pe rând au fost în lungi audiențe la Maj. Sa miniștrii Krobatin și Bilinski, apoi șeful statului major Conrad. Se crede că în urma audiențelor se va aduce o hotărâre definitivă.

Ordinațiunea ministerială de catehizație.

Blaj. — Episcopul rom. cat. din Besztercebánya, Radnai Farkas a publicat ordinațiunea ministrului Jankovich despre limba de catehizație cu următorul adaus: „Ordinațiunea ministerială de mai sus consideră instrucția în limba maghiară a religiei pentru toți școlarii de naționalitate maghiară obligați a cerceta școlile populare, de obligătoare între toate împrejurările. Dar nu exclude susținerea acelei practice, care din punct de vedere al patriotismului este de dorit a se conserva și pe mai departe ca școlarii de limba nemaghiară ai institutelor amintite în ordinațiune, întru cât gradul de pricepere și cunoștința limbei maghiare îi ajută, să învețe când instrucția maghiară nu periclitează succesul catehizației și după aceasta în limba maghiară Catehizmul și Etica, respective — pe lângă instrucția limbei maternă — să învețe și ungurește adevărurile principale de credință și rugăciunile mai de seamă”. („Unirea”).

Alegerile pentru constituantă.

București. — Marți continuându-se alegerile pentru Constituanta României au votat alegătorii din colegiul al doilea de cameră cu următorul rezultat: Au fost aleși în capitală dnii Hagî Tudorache și Dr. H. Botescu, liberali, și d. B. Ștefănescu-Delavrancea, conservator, iar pentru 6 locuri a fost declarat balotaj. — În țară au fost aleși liberali dd. Ion I. Purcăreanu, Onoriu Bănescu, D. Pătrășcanu, Ed. Racovița, Cr. Cristoveanu, Alex. Șmelț, I. D. Ullea, Anton Manea, I. G. Sassu, Pompiliu Ioanășescu, Const. Alimănișteanu, Alex. Ignat, Gh. Trancu-Iași, D. Atanasiu, C. Gârleșteanu, Titu Andreescu, Virgil Nicolaid, G. N. Pilat, Grig. N. Iunian, Matei B. Cantacuzino, Teodor Vasiliu, Xenofon Eraclide, Gr. G. Iamandi, Const. Stere, Nic. I. Guțulescu, N. N. Paul, Alex. Maxim, N. D. Protopopescu, I. Ionescu-Quintus, Iorgu G. Poienariu, Ion Rădulescu, V. G. Morțun, Al. Mustea, I. C. Popescu, Ștefan C. Ion, Virgil Mironescu, Alex. Bellu, Ion C. Mihail Andrei I. Noica, Elefteriu Niculescu, Ion Bontea, G. C. Dragu și Mihail Bali-Cârlomănești; Conservatori-democrați: Dr. V. Dumitrescu Brăila, A. Filotti, Emil Vulpe, Mili Oromoiu, Gogu Z. Zamfirescu și Victor Ionescu; Conservatori: Grigore Voiceanu, Virgil Arion și Dr. G. Cosma. Cu program naționalist au fost aleși d. d. profesor N. Iorga și A. C. Cuza, iar cu program lib.-disident d. Const. G. Lupescu. Balotaj s'a declarat pentru 6 locuri.

Dr. Sextil Pușcariu.

București. — În ședința de Luni a Academiei române a fost ales, cu unanimitate de voturi, ca membru activ al secției literare, profesorul universitar din Cernăuți d. Dr. Sextil Pușcariu, cunoscutul bărbat de știință, ale cărui studii și cercetări filologice au fost bine apreciate nu numai de specialiștii noștri, ci și de savanții străini. Prin alegerea dlui Pușcariu se aduce o magiu și luptei pentru curățirea moravurilor politice.

Programul asociației ardeleni maghiare.

Cluj. — Asociația ardeleană, înființată în 7 Decembrie, anul trecut în Cluj pentru apărarea intereselor maghiarimeii din Ardeal a însărcinat — după cum se știe — un comitet în frunte cu profesorul Dr. Ștefan Apáthy cu elaborarea unui program care fiind gata va fi prezentat de către contele Ștefan Bethlen în adunarea convocată pe Duminecă în 7 c. în Murăș-Oșorhei. Punctul principal al acestui program e chestia apărării militare a Ardealului.

Motivul conducător — se spune în acest program — la înființarea asociației noastre a fost simțământul că nu suntem apărați și convingerea că apărarea militară a Ardealului la granița României a fost foarte neglijată și așa punctul prim al programului nostru trebuie să fie pretinderea apărării militare a Ardealului. Din cele 10 strămtori cari duc în România, nu e fortificată nici una. Linile ferate ce duc prin aceste strămtori sunt numai simple și numai prin strămtoarea ce duce spre Predeal este o linie mai bună. Centrul apărării graniței Ardealului e Sibiuul. Dar în aceasta garnizoană nu sunt decât 2000 soldați cu 100 tunuri, iar din întreg contingentul de pace al armatei în Ardeal se află de abia 13 mii soldați din infanterie, 3000 soldați din cavalerie și 150 tunuri.

Pretindem fortificarea strămtorilor Ardealului, dacă e necesar chiar reducându-se sumele întrebuințate pentru vase de război. Pretindem ca în Ardeal să fie dislocat un nou corp de armată, iar batalioanele și ofițerii Români să fie transferați în alte părți ale țării aducându-se în locul lor batalioane și ofițeri Unguri. Dorim ca centrul militar al puterii armate din Ardeal să fie Clujul sau Murăș-Oșorheiul, iar garnizoanele să fie repartizate corespunzător. Dorim ca ofițerilor din Ardeal să li se asigure o situație mai favorabilă, că aceștia să nu simtă ca o pedeapsă timpul de serviciu, care-l fac în Ardeal.

Se mișcă și bunievații.

Szabadka. — Sârbii de aci, porecliți bunievați, cari până bine de curând erau născuți guvernamentali, se mișcă și ei. Au înființat o societate culturală, care va avea să ridice școale cu limba de propunere bunievață. Statutele s'au trimis ministrului de interne spre aprobare, și bunievații sunt optimiști... Lavina pornită de Sașii disidenți, crește.

După noi, Sârbii.

Neoplanta. — Pretorele Mihalovics, din Török-nizza a oprit seria de adunări populare organizate de partidul radical sârbesc. În ordinea de zi e luată chestia autonomiei, și nu se poate permite ca dispozițiile M. Sale Regelui să fie criticate — spune mintosul pretore, în motivarea opreliștei.

Ziua sosirei lui Sassonow la București.

București. — Ministrul de externe al Rusiei, Sassonow va sosi în capitala României în 9 Iunie și va petrece aci 2 zile. El va locui în acest timp în palatul ambasadei rusești. Ministrul de externe român va da în onoarea oaspei un prânz festiv.

Scotus Viator între Slovaci.

Turocz-Szentmárton. — Cunoscutul scriitor englez Scotus Viator (Setton Watson) a sosit Mercuri aci, ca să se întâlnească cu fruntașii naționaliști ai Slovacilor. El e însoțit de savantul englez Jung. Oaspeții englezi au vizitat ieri muzeul național slovacesc, iar fruntașii naționaliști slovaci au dat în onoarea lor un prânz festiv la care vicepreședintele partidului național slovac Dr. Daula i-a bineventat. Scotus Viator face călătoria prin nordul Ungariei de vre-o două săptămâni.

Principele Mirko ar divorța?

Roma. — Se svonește la Nizza, că principele Mirko al Muntenegrului ar fi hotărât să divorțeze. (A. T. I.)

Președintele camerii franceze.

Paris. — Deschanell a fost ales definitiv cu 411 din 435 de voturi președinte al camerei franceze.

Noul cabinet francez.

Paris. — Viviani primind însărcinarea de a forma noul cabinet a dat ieri în publicitate lista noului guvern.

Președinte: Viviani, ministru de Interne: Malyi, ministru de război: Messumy, ministru de marină: senatorul Deytral, ministru de externe: Jean Dupuy, ministru de justiție: Savari, ministru al coloniilor: Clementel, ministrul lucrărilor publice: Albert Sarraut, fost guvernor al Indo-Chinei, ministru de culte: Reynaud.

Privitor la complinirea portofoliului de finanțe nu s'a luat încă nici o dispoziție. Leon Bourgeois și Combes au refuzat categoric să intre în cabinetul lui Viviani.

Soarele negru.

O carte mai ales, apărută nu de mult, e azi foarte celtită în Franța. Titlul ei este „Unde mergem după moartea?”. Autorul ei, abatele Th. Moreux, directorul Observatorului din Bourges, poate fi numit fără ezitare cel mai mare astronom francez din zilele noastre. El este nu numai un ilustru savant, ci și un filozof și un scriitor strălucit.

Voi traduce astăzi pentru cetitorii acestui ziar un fragment dintr'un studiu admirabil datorit abatelui Moreux. Astronomul se ocupă într'ânsul de eventualitatea, foarte îndepărtată de altfel, a unei ciocniri a soarelui nostru cu un soare negru, cu unul din astri morți, înghețați și invizibili cari populează spațiile cerești. În ce condițiuni ar putea avea loc această inoabilă catastrofă? Ce urmări ar avea ea pentru pământul nostru? Iată ce evocă marele savant în termeni emoționali.

Adrian Corbul.

Cazul acesta s'ar putea el produce? Teoretic, el este posibil. Din punctul de vedere practic vă acord că e puțin probabil, și avem șanse de a dăinui multă vreme înainte de a întâlni în drumul nostru un astru oarecare.

O tamponare cerească nu e, de altfel, un eveniment insolit, și de când omul înregistrează ce se petrece colo sus, am relevat numeroase cazuri.

Pare acum lucru sigur că mai toate stelele noi iau naștere astfel. Aci e un soare negru

care sfarmă și voletilisează o stea mică, aci un astru oarecare, strălucitor sau obscur, întâlnește în drumul său un roi de corpuscule, o nebuloasă abea vizibilă din locul unde suntem, și într'un caz sau altul, căldura rezultând din ciocnirea unor mase așa de considerabile e de ajuns să reanimeze strălucirea corpurilor în prezență.

Soarele nostru poate deci foarte bine să întâlnească în drumul său un alt soare stins, și atunci ar fi un sfârșit de lume. Ce s'ar petrece în acest caz? Cari împrejurări ar însoți fenomenul?

Aceasta este o problemă de mecanică cerească destul de grea, dar putem totuși să dăm o idee cetitorilor noștri.

Inchipuiți-vă stupearea locuitorilor planetei noastre în ziua când un astronom ar telegrafia la Kiel, unde se centralizează toate știrile astronomice, fraza de mai jos, reprodusă a doua zi de agențiile din toată lumea:

„Zărit soare negru în plină Calea laptelui. Diametrul un minut, treisprezece secunde. Mișcare de apropiere pronunțată.”

Și în zilele următoare, această altă depeșă: „Soarele negru înaintează cu o iuteală de două sute de kilometri pe secundă. Diametrul, un minut, trei zeci și opt de secunde. Volumul, de opt ori mai mare ca acela al Soarelui nostru. Distanța, de patruzeci de ori distanța Pământ-Soare”.

Or, pentru cine știe calcula, o astfel de te-

legramă ne-ar face imediat să conchidem că ciocnirea soarelui nostru cu o așa masă se va produce infalibil în trei sute patruzeci și patru de zile după fatala știre.

Din momentul acesta vor avea loc fenomene insolite, cu o înspăimântătoare rapiditate. Trei luni după anunțarea acestui eveniment fără precedent în analele omenirii, astrul negru ar avea un diametru de vre-o două minute și ar fi vizibil cu ochiul liber.

El ar străbate sfera în care gravitează Neptun și formidabila sa atracțiune ar influența mersul tuturor plantelor, viteza orbitală a Pământului ar fi modificată, hora stelelor nu s'ar mai face în jurul actualelor poluri cerești, orologiile noastre n'ar mai fi în acord cu mersul solar, anotimpurile n'ar mai sosi la epocile fixate, și orice calcul astronomic ar deveni ca neputință. Cu patruzeci și trei de zile înainte de întâlnire, soarele negru ar avea un diametru aparent egal cu o treime din acela al Lunii, el ar străbate orbita lui Jupiter. Soarele nostru ar începe să dea semnele unui neastâmpăr formidabil, lungi limbi de foc, protuberanțe gigantesce ar țîșni dintr'ânsul, căldura s'ar mări pe Pământ.

Încă o lună de așteptare teribilă. Omenirea abia de mai trăiește, mintea ei înfrigurată se întoarce către evenimentul așteptat. Multimea năvăli prin catedrale. Numai gândul morții va umple creierii.

Zilele noastre sunt de o splendoare neobi-

Marea serbare sportivă dela Orăștie.

— Dela corespondentul nostru special. —

Budapesta, 3 Mai.

Sportul e o manifestațiune a clasei mijlocii și a aristocrației... La noi fiind toate mișcările, atât cele culturale, cât și cele politice pur democratice, ba putem zice chiar țărăniște, sportul pare a fi neîndreptățit și străin. Iată dacă ne aruncăm ochii înspre viitorul nostru, când tot mai mulți și mai mulți se vor ridica din sânul țărânelor ocupând posturi și exercitând diferite praxe și când Ardealul va fi plin de tocăitul și zurelul fabricelor românești, atunci urmașii noștri ne vor fi recunoscători și vor zice, că ceea ce s'a făcut la Orăștie trebuia făcut deja cu ani mai înainte.

Națiunea noastră ardeleană stă pe prima treaptă culturală. Acum patruzeci de ani poporul nostru a fost un popor din țărani și preoți. Azi fiii acestor preoți sunt advocați și medici în mare parte, deci acum trăim faza primă a evoluțiunii culturale. Și nu va trece mult timp până ce viața noastră economică se va transforma cu totul. Azi puterea națională e bazată pe economie, însă tehnica cu mașinile ei a schimbat viața aceasta astfel, că un țăran anual lucra 100 de zile și trăndăvește 200, și un popor, care o zi lucră, iar două stă nu are acel viitor, pe care îl au celelalte țări culte. Țările, în cari economia e redusă la minimum posibil, sunt țările apusene și America. Aici elementul economic e industria și comerțul și să mărturisim bogăția, puterea și fericirea e în țările acestea. În țările acestea e mai extinsă clasa cultă, înțelegând sub astfel de clasă de oameni, cari știu să-și justifice orice acțiune pornită în favorul progresului. Priviți Anglia și în deosebi America, această țară a „imposibilităților posibile” are cea mai mare industrie, cel mai estins comerț și cei mai buni atleti.

Sportul e o cerință a timpului. Tendința și ținta profesată de sportivii de azi e o tendință pe care o găsim în toate timpurile și la toate popoarele. Grecii sub cerul deapauri

azur, în seninătatea epocii eroice, admirau pe eroul dela Olimpiadă ca pe cel mai înalt ideal, pe care îl poate ajunge un clin. După luptele creștinești, evul mediu cu cavalerismul său romantic face din eroii săi acelaș lucru. Lupta pentru întâietate în sabie și buzdugan, ochiul care țintea mai bine, un braț care aruncă lanca cu o siguranță de ghiață și o putere nimicitoare, iată ce cerea statul medieval dela eroul său. Însă forma vieții se schimbă mereu. Un călugăr inventă un praf cu care transformă războiul. De aci începând brațul puternic nu e unica dorință a eroului. Lupta individuală se preface în luptă de grupe. Războiul e altul. Eroul dispare din luptă și în locul lui apar talente în comerț și la bursă. Matematicianii și filozofii francezi transformează cugetarea omenească, viața devine pur logică, rațională până ajunge speculativă. Trupul e neglijat, forțele fizice desconsiderate. Popoarele, a căror inimă și sânge erau pulsațiunile comerțului începură să simtă necesitatea unui sport, care apăru ca din senin, ca un sol străin, necunoscut, dar așteptat.

Că la noi nu s'a făcut sport, cauza e a se căuta în structura și împrejurările vieții noastre sociale. Marea masă a poporului face destulă mișcare sub cerul liber, în cântecul de privighitoare. Clasa noastră cultă face politică și aștrânge bani pentru fonduri și nu pentru acțiuni. Cine ar dori să facă ceva, nu știe ce e de început. Un fruntaș de-al nostru, care crede, că are acel rol în viața noastră socială pe care l-a avut vitelul de aur în istoria jidovilor, când a fost rugat să intervină pentru un ajutor în folosul mișcării sportive, cu un gest spune: „V'asigur dl Stroescu nici când nu va da pentru sport nimic”, iar colegul său în aceeaș situație exclamă: „cel ce n'are bani să nu facă sport”!

Sărmanii bătrâni! Ei nu știu că cel ce se pune în fața unui curent nou puternic ca oțelul și neperitor ca și credința, singur își sapă mormântul.

„Și toți oamenii vor fi ca și cum și-ar da sufletul de spaimă în așteptarea lucrurilor ce vor să vină pe pământ, căci puterile zeilor vor fi clătinate”.

Încă o zi! Astronomii au calculat până la o secundă, clipa în care cei doi aștri inamici se vor ciocni. Pentru cea din urmă oară soarele diformat dispare încet la apus, ascunzând în volumul său mărit geneza catastrofei.

Toți ochii omenesți sunt îndreptați către astru, și ochii acestia sunt nebuni de groază. Măine va fi ziua fatală, spaima e la culme.

În orașe, străzile sunt înșesate de o mulțime înfrigurată. Inebuniți, locuitorii gonesc spre foburguri, ca să iasă la câmp.

Teribila profetie îi însoțește.

De altfel, unde se duc ei? Nu știu nici dânșii. Deodată, oamenii se opresc din mersul lor și izbucnesc într'un răs atroce. Nebunia a cucerit creerii. La Paris, spaima e de nedescris. Observatorul e asediat, lumea se urcă pe acoperișuri, pe edificii. Pe Câmpiile Elysee mulțimea înghesuită nu mai poate circula. Cu toate acestea, nici o seară n'a fost mai splendidă.

De cum apune soarele, o mare undă roșie se urcă la orizont, însângerează norii, își răspândește purpura tragică în dosul Arcului de Triumf. În curând, în această înflăcărare cerească apare un disc de argint palid. E soarele negru, vagabondul spațiilor, venit din adâncimile cerurilor ca să absoarbă astrul radios

În astfel de împrejurări sportul n'a putut fi început de altcineva decât de studențimea universitară. Acum un an — ce timp scurt — un coleg aștrânge 7—8 oameni, urcă cu ei dealul „Gellért” unde podul Francisc Iosif îmbrățișează cele două orașe, și acolo sus pe un platou de 20 metri făcu primul trening românesc. Începutul acesta modest avu un răsunet: înființându-se echipa „Petru Maior” în timp scurt se înființă o mulțime de cluburi: în Arad „Gloria” în Sibiu „Șoimii” în Cluj „Clubul Sportiv Ardelean”. Casina din Caransebeș și cea din Beiuș au secție de sport etc. Însă ceea ce a început acel băiat blând în Pesta anul trecut era să dispară într'o zi din cauza insolenței publicului dacă nu era un om, care din depărtare nu susținea sportul românesc. Azi, mulțămită acestui om harnic, sportul românesc înflorește și la **i n s i s t e n ț a a c e s t u i o m**, s'a înființat și federala sportivilor ardeleni. Iar dacă vom ajunge vr'odată rezultate mari și egale cu ale apusenilor, ochii noștri să fie deapauri îndreptați spre acest binefăcător, spre colonelul Silviu de Herbay. (Ni se pare că se fac uitate uriașele osteneți ale lui Gavril Deac!! — Red.)

Primul pas a fost făcut la Orăștie, de aci încolo sportul va avea un șir lung de victorii. Acum două luni idea unei „Olimpiade a tuturor Românilor” a fost ceva utopic, însă cel ce a văzut ce s'a făcut și vorbit la Orăștie, acela deja e convins și crede în realizarea acestei idei. Vedeți ce-au făcut studenții universitari din Cluj cu concursul lor de sport!

Concursul.

Ziua de Duminecă a fost o adevărată serbare de inaugurare. Cei 4000 de privitori români au avut ocazia de a se delecta în primele prestațiuni sportive naționale. Programul variat și bogat a arătat, că noi Români în scurt timp vom ajunge la nivelul concursurilor apusene. Primul concurs al clujenilor a succes atât de bine, încât credeam că sportul în viața noastră socială e o manifestațiune cu un trecut de zece ani. Ceea ce acum un an părea imposibil, azi a îmbrăcat carne și oase. Însă pentru a ajunge aci am avut lipsă de inițiativa studenților universitari din Budapesta, de priceperea celor din Cluj și de însuflețirea unor oameni de talia dlui colonel Silviu de Herbay.

care de milioane de veacuri, prezidează destinele planetare.

Noaptea s'a scurs în friguri demente. Zorile revin mai grabnice și cu toate acestea soarele, considerabil măreț, lucește cu mai puțină strălucire. Deodată, sub acțiunea înspăimântătoare a ciocniri, materia solară se risipește în dire de foc până la orbita lui Mercur. Soarele negru a explodat și acum el amestecă gazele lui scripitoare, vaporii săi metalici, lucirile lui incandescente cu mănunchiul luminos al umilei noastre planete. Două spirale de foc țîșnesc din astrul reinviat. Virtețul incendiar ne va atinge oare?

De pe acum, o căldură toridă se întinde pe tot pământul. Omenirea inebunită, rățăcește în acest cuptor arzător, se refugiază prin pivniți, năvălește în caverne, se scoboară în mine. Precauțiuni zadarnice.

Din minut în minut telegrafia fără fir aduce știri îngrozitoare. Londra e distrusă, Lisabona, Amsterdam, Bordeaux, New-York, San-Francisco, întreaga Coasta-de-Azur, Sicilia, Neapole, Japonia, Antilele, toate țările acestea au dispărut, prăbușite, inundate de apele năvălitoare. Parisul rezistă încă, edificiile publice, turnul Eiffel, Notre-Dame, Sacré-Creur, s'au dărâmat, cea mai mare parte a locuitorilor e tot în picioare, dar focurile se aprind pretutindeni, incendiul își întinde ravagiile și face mii de victime.

Aerul se încarcă de electricitate. scânteii lungi țîșnesc din rețelele telegrafice, tunetul bu-

noaptea. Pretutindeni numai înflăcărare. Din vârful muntelui acoperiți cu zăpezi veșnice, se vor scoborâ cascade îmbelsugate. Evaporarea oceanelor va aduce o atmosferă umedă și înăbușitoare; ploii și inundații necurmte vor杰vasta regiuni imense. Luna, inebunită în cursul ei secular, va schimba mersul orbitei ei și ceasurile refluxurilor.

În fiecare seară, amurgul va cădea fără a aduce întunerecul. El este gonit pentru totdeauna.

Deasupra orizontului, marele astru orb reflectează razele astrului dispărut la apus.

În fiecare zi discul său se va mări. În curând el va egala pe acela al Lunei, în lumina căreia își va amesteca razele livizi pentru a da întăielor ceasuri nocturne o magnificență necunoscută.

În abizul ceresc plantele vor străluci ca niște fari gigantici.

În curând aceste minuni vor fi voalate de o perdea noroasă în care tunetul va bubui fără încetare.

Încă două zile!

Pe aici pe colo, cerul s'a înseninat. La lucirile fulgerului se va adăuga aceia a bolizilor și a stelelor căzătoare.

Bolta cerească este în foc, incendii imense se aprind în toate colțurile zărei, oameni tremurând de groază își amintesc de cuvintele Apocalipsei:

Pe drum spre Orăștie.

Sâmbătă un cer noros umplea inimile celor 30 de studenți universitari, cari parte din Cluj, parte din Budapesta grăbiau spre Orăștie. Drumul dela Arad în jos, pe valea romantică a Murășului, cu satele românești ne umplu inimile de bucurie... de mult nu văzusem pluta leneșă cotind la cotitură, păstorul răzimat de băț și codrul cu aerul său de bătrân neînțeles... Ah, toate erau așa de dulci și atât de românești. Trenul puflăia umplând valea de un fum gros, gările treceau cu repeziciunea celor ce se grăbesc. Ne apropiem de Orăștie... în cupeul vecin, peste uruiul roților se aude un marș cunoscut: „Pe-al nostru steag e scris unire”... sunt arădanii din clubul „Gloria”. Macazurile trosnesc sub roțile vagoanelor... lumini apar în laturi... încă un pufăit... o zguduire, și mașina stă ca un armăsar obosit. Suntem în Orăștie. Din oraș și jur vedem puțini. Noaptea înorată ne acoperă străzile. Câte un felinar ne luminează drumul acoperit de nori, nimic nu ne spune că aici mâine va fi mare serbare, plouase toată ziua.

Seara de cunoștință.

În sala mare a hotelului Central avuse loc cina comună, la care d. Aurel Vlad salută pe sportivi și le dori succes în prima lor prestațiune. La masă asistă și generosul încurajator al sportului românesc, colonelul Herbay. Cina se sfârși repede, cu graba omului sportiv „care mâine are să lupte din greu, pentru ca să-și ducă acasă șampionatul sau premiul.

Duminecă dimineța.

Norii par a dispărea, însă culmele dealurilor sunt încă pline de ei. Nu mai ploua, ne folosim de puținele raze ale soarelui și ne plimbăm pe străzile orașului. Scrimişti fac lupta de clasificare în sala de gimnastică a colegiului. Clujenii instruați de agiul domn Deac fac din luptă o luptă de casă, asigurându-și victoria față de clubul „Gloria”, numai d. Ciorogariu (Gloria) nu se lasă... Ținuta sigură, tehnica admirabilă a acestui om va da mult de lucru Clujului, însă decisiva va fi afară sub cer liber. Către prânz norii dispărură, valea se umplu de un soare puternic, care umplu inimile tuturor de bucurie, „mai trăiește Dzeul Românilor”. La prânzul comun, la care au luat parte 62 sportivi au fost de față și d. director gimnazial Virgil Onițu, d. profesori: Chelariu și Roșca din Brașov, d. profesor Buțiu ca delegat din Caransebeș, d. Dr. Zglimbea, Dr. Boca, Dr. Muntean, Florea, Dr. Crișan și alții. Când gătam cu prânzul cerul e pe deplin senin și ne promite una dintre cele mai frumoase după amiezi.

Concursul sub cerul liber.**Football: Petru Maior—Gloria 3:2 (3:0).**

La trei ore s'a început prima prestațiune sportivă: footballul. Rivalitatea celor două echipe ne dau un joc plăcut, care e încurcat de terenul neîngrijit, de judele fără rutină. Însă jucătorii no-

bue, cicloanele parcurg pământul, toate elementele s'au confundat și s'au deslănțuit.

De pe platforma Arcului de Triumf care dăinuște încă, pe deasupra lui Bois de Boulogne în parte distrus, apare o mare linie albă. În curând ochiul descoperi o întindere lichidă, care ferbe în clocot. E Oceanul care și-a rupt zăgazurile. Printr'un fenomen inexplicabil axa pământului s'a răsturnat și mările au năvălit deasupra continentelor. Apele ating Saint-Cyr, Saint-Germain, Argenteuil.

În curând, unda ucigașă va înghiți Parisul, distrugând cea dintâi capitală a lumii.

În plin cer, printre norii dislocați, cei doi sori își desvoltă spiralele și ard mereu. Încă puține ceasuri și nu va mai fi pe pământ nici un ochi omenesc pentru a contempla grozavul spectacol, demn de genezele de altă dată.

Pământul se învârtește în jurul unui soare nou plecat din regiunile Cassiopeei. Nimeni, în cerul sideral, nu-i cunoștea prezența. Pentru un astronom locuind în sistemul Vega, dispariția omenirei va trece neabăgată de seamă. Dar pe registrele observațiilor sale, astronomul va însemna acest fapt, fără îndoială inexplicabil:

„Soarele, de a cincea mărime, care se îndrepta către noi, și-a mărit strălucirea în mod neașteptat. În sfârșit, fenomen curios, mișcarea sa proprie s'a modificat. Steaua cea nouă se îndreptează către Crucea dela Sud”.

ștri luptă și cu greutatea aceasta. Publicul încunjură terenul în inele mari... Tărani, țărance în vecinătatea protopopilor și a profesorilor priviau acest joc atât de străin. În cele dintâi 45 minute echipa Petru Maior stăpânește terenul și se prezintă cu clase mai bune ca echipa Gloria. Dintre jucătorii petrumaioriști se deosebesc portarul Tripa, prin dibăcia și siguranța sa, Pădureanu prin puscăturile lui lungi și Câmpian prin iuteala și combinațiile lui. Au folosit mult: tânărul Gruescu, care în scurt timp va ajunge unul dintre cei mai buni jucători de football, legătorul de dreapta Biju și mărginașul Belu. Cei trei acoperitori și-au împlinit funcțiile cu stricteță și fără oboseală. Dintre jucătorii „Gloriei” sunt de remarcat Ilisie, care a fost cel mai bun om al câmpului, tânărul Nichin și îndărjitul Ferdinand, care nu odată a fost dur... Gloria în jumătatea a doua redă două goaluri, însă egalizarea e imposibilă. La sfârșitul jocului echipa Petru Maior ajunge un 11 însă valorizarea acestuia nu succede. Cu aceasta jocul se sfârși, iar publicul trecu să asiste la scrimă.

Srima. Șampion: Prișcu jun., II. Ciorogariu, III. T. Prișcu.

Scrimişti cu dresurile lor elegante, cu mișcările gingașe și repezi satisfăcătoare pe deplin. Garda clujenilor între elementele tinere, are și scrimişti cu viitor. Măestrul Deac în scurt timp va ajunge rezultate bune cu frații Prișcu și cu tineri ca Nicolae, Isaac, Gafton, Nemes.

Favoritul șampionatului, Prișcu senior din motive necunoscute luptase cu o oarecare indispoziție, de ajunse la locul al III-lea. Ciorogariu la început arată un fel de teamă față de clujeni, însă către sfârșit raportă cu siguranță învingere după învingere. Prișcu junior dela început până la sfârșit luptase cu grije și istețime. Risca puțin și se folosea de ori ce ocaziune binevenită. Dacă luăm în combinație și timpul scurt, de când trenează acest tânăr, atunci putem lega cele mai bune speranțe de viitorul său. Punctul culminant al scrimiei a fost școala d. Giurgiu și Boksay, unde pântecosul Giurgiu raportă o învingere glorioasă față de adversarul său puțin nervos. Juriul scrimiei în frunte cu d. colonel Herbay a isprăvit o muncă serioasă și pe deplin mulțumitoare.

Gimnastica: I. Turcu (Gloria), II. Oprean (Gloria), III. O. Salvan (Cluj).

Cei trei concurenți ne arătasera lucruri nu prea grele, abstrăgând dela echilibrul dlui Oprean. Șampionul Turcu cu roata gigantică și rotirea mortală, în care trupul are o ținută destul de urită, nu ne-a arătat lucruri noi. Salvan cu trupul său lung mișca greoiu. Paralele tot astfel. Ștandul dlui Oprean și Turcu iar cilindrul dlui Salvan au fost lucruri, cari îți făceau impresia unor lucruri vechi, pe cari stăpânii după ani de zile le-au scos la iveală. Pentru cea mai mare parte a publicului lucrurile acestea fiind noi, gimnasticii au fost viu și lung aplaudați. Păcat că gimnastica la aparate nu s'a făcut în grupe, cu exerciții obligate pentru toți concurenții și apoi cu exerciții particulare, ci s'a trecut peste ea cu toată graba.

Trânta: Șampioni: Oliviu Man (Petru Maior), Virgil Salvan (Petru Maior) și O. Salvan (Cluj).

Cel mai agitat punct al programului a fost punctul acesta. Cea mai mare senzație a fost învingerile micuțului Man, pe care adversarii l'au luat cam peste picior... când colo studentul îi întinse repede pe spate. Lupta cu Prișcu jun. (Cluj) a fost ușoară însă cea din sală cu Hara (Gloria) a fost o luptă în care simpaticul universitar a fost constrâns să-și adune toată istețimea și tot talentul ca să învingă. Salvan în greutatea mijlocie s'a năcăjit mult cu puternicul Dulhas (Gloria), care s'a mulțumit cu o absolută pasivitate neriscând nimic. Îți era mai mare năcăzul să vezi pe acest om lăsând pe Salvan să câștige punct după punct, deși cu o acțiune serioasă și premeditată putea să ajungă un rezultat mai bun. Păcat că această luptă prin precauțiunea dlui Dulhas pentru ochi era o luptă urită și plictisitoare. Cu atât mai variată și ușoară era lupta dintre T. Prișcu și O. Salvan (Cluj). O. Salvan dela început aduse pe Prișcu într'o așa încurcătură, încât acesta numai cu un pod greu putu scăpa. Diferința de puteri și greutate făcure în scurt timp învingător pe O. Salvan, deși T. Prișcu era foarte isteț și foarte agil. În genere clujenii au o gardă mare de luptători.

Boxul. Șampion: Virgil Salvan (Petru Maior).

Lupta de box dintre Salvan și T. Prișcu a fost mai mult o școală, în care Salvan făcea pe măestrul iar Prișcu pe discipolul, care învață pe spatele pro-

priu. Mișcările mușchilor lui Salvan ca de grădă și trupul său armonios îți aminteau clasicii Greci dela olimpiade, salturile lui istețe și ușoare răpseră multe aplauze dela privitori, păcat că n'a avut un adversar de talia sa, cel puțin l'am fi văzut și cum se apăra nu numai cum atacă. Boxul cu ocaziunea aceasta a fost pentru prima dată arătat unui public românesc și putem spune că a succedat pe deplin. După ce Salvan sfârși c ulecția dată lui Prișcu auziai în stânga și în dreapta: „așa ceva mai rar!” „așa ceva nici când n'am văzut!” într'un colț doi advocați însuflețiți încercară mișcările lui Salvan și-și dedeau pumni. În tot publicul o fierbere, o mișcare: senzația unui eveniment nou...

Ptreizarea și distribuția premiilor.

După punctele din urmă, cari din cauza timpului înaintat, s'au ținut în sala de teatru a hotelului Central a urmat dansul la care au participat frumoasele coconite ale jurului. Vestea frumuseților din Orăștie a ajuns până la Pesta și zău n'a fost o veste falsă... Obosiții atleți, cari în decursul zilei luptau din răspuțeri, la auzul muzicii nu s'au tras prin colțuri, ci se 'nvârtau prin sală par'că acum s'ar fi sculat odihniți din paturi.

Acei oameni, cari au putut câștiga premiile au arătat că știu câștiga și inimele dansatoarelor și când ultimul acord a răsunat prin sala mare nu o domnișoară a oftat zicând: „O, de ce nu-i mai des câte un concurs sportiv la Orăștie”.

Cu „ardelenele” și „valsurile” cari se înlocuiau reciproc ne apropiară de solemnitatea zilei: de distribuția premiilor. Iată momentul în care atleții își primesc semnul de recunoștință al oboselii și al capacității lor. Pe bină sus d. colonel Herbay în societatea dlor Aurel Vlad și Romeo Dan ne rosti o vorbire în care îndeamnă pe dame ca să nu fie numai privitoare, ci să facă și dânsel sport spre întărirea neamului. La vorbirea acestui generos colonel în ochi îmi apăru vechea Sparta, unde fetele făceau atletică și fugă în șir cu băieții de unde s'au înălțat eroi ca Leonida dela Thermopyle... val când vom fi și noi atât de tari!!

Premiile au fost distribuite în felul următor:

I. FOOTBAAL:

Șampionatul de football îl câștigă echipa „Petru Maior” primind fiecare membru câte o medalie mare de aur (cu totul 11).

Echipa „Gloria” 11 medalii de argint.

II. TRÂNTĂ:**1. Greutate de tulg:**

Șampion: Oliviu Man, medalie de aur. Hara (Gloria) medalie de argint.

2. Greutate ușoară:

Șampion: Virgil Salvan, medalie de aur. Dulhas (Gloria) medalie de argint.

3. Greutate mijlocie:

Șampion: O. Salvan (Cluj), medalie de aur. T. Prișcu, medalie de argint.

III. SCRIMĂ:

Șampion: Prișcu junior (Cluj) premiul „Asociațiunii” (cărți). 2. Ciorogariu, inel donat de studenți universitari din Cluj. 3. Prișcu senior, tabacheră donată de d. deputat Alex. Valda-Voevod.

IV. SCRIMĂ ACADEMICĂ:

1. Giurgiu, medalie de aur. 2. Boksay, medalie de argint.

V. GIMNASTICĂ:

1. Turcu, medalie de aur. 2. Oprean, medalie de argint.

VI. BOX:

Șampioni: V. Salvan (Petru Maior), medalie de aur. 2. T. Prișcu (Cluj), medalie de argint.

VII. Pentru concursul dat la aranjarea zilei comitetul „Clubului Sportiv Ardelean” premiază pe d. Dr. Zglimbea, Dr. Boca, Dr. Muntean, Dr. Crișan și Florea. Aranjarea concursului a fost satisfăcătoare.

Lisandru.

Depeșele.

Bala-mare, în 3 Iunie 1914. — ...regret că ar fi adunare la Alba-Iulia imi va fi imposibil să particip la constituire. La tot cazul nu pot decât să-mi exprim toată recunoștința pentru inițiativa de extrema importantă ce-ați făcut, și vă doresc din tot sufletul succes. — Dr. Iuliu Maniu.

Brasov. — La consfătuire nu voi putea veni, mă gândesc la tot cazul la hotărârile ce le veți lua, fiind înervat, că aceste ne vor fi tuturor folositoare. Dacă d-voastră o vom sprîjini cu toată căldura inimii noastre și vă vom da concursul cel mai larg în lăchegarea federației sportive și de gimnastică.
— **Dr. Velcu Nițescu.**

Deoarece trebuie să fiu în Alba-Iulia la adunarea noastră, regret că nu pot veni la Orăștie deși aderez în toate.
— **Dr. Romul Boilă.**

Regret că nu pot uza de îndatoritoarea invitație, deoarece succes deplin inițiativei tale fără îndoială este folositoare.
— **Dr. Ioan Mihu.**

Vi rog să mă scuzați și să primiți totodată asigurarea mea, că aderez la hotărârile consfătuirii, și îndestele mele puteri mă pun la dispoziția d-voastră.
— **Dr. Ioan Ciordas.**

Sportivii rămași la Budapesta stau cu toată însuflețirea tineretii lor sub drapelul ridicat.
— **(Pără iscărit).**

Brasov. — Subscriși vechi amatori ai gimnasticei vă felicitez, și vă doresc cele mai mănoase succese.
— **Ioan Lengeru, Nicolae Garoiu, Popa Tunaru.**

Cluj. — Împiedecat de-a urma, salut în deplin acord colaboratorii pentru concentrarea organizației sportive.
— **Dr. Amos Frâncu.**

Brasov. — Cele mai călduroase felicitări bravilor noștri tineri, cari prin sport, își întăresc trupul, numai și numai pentru apărarea, înălțarea mult iubitului, și mă încercatului nostru neam românesc.
— **Dr. Vasile Ișta, președintele Reuniunii române de gimnastică și de cântări.**

Baia-mare. — Ne înrolăm voiși sub steagul federației noastre, și promitem conlucrarea la înflorirea ei.
— **Membrul clubului sportiv român din Baia-mare.**

Bilgrad. — Mă doare că nu putem fi împreună.
— **Ion Dan.**

Budapesta. — Salutăm cu însuflețire pionerii sportului românesc.
— **Comitetul dela Petru Malor.**

Szilágyiúrsfalva. — Trimitem salutul nostru întemeietorilor sportului național.
— **Pop de Băsești, Maria Rákoczy, Elena Hossu, Dr. Al. Rákoczy.**

Brasov. — Salutăm avântul tinerimei noastre care poartă gloria străbună.
— **„Gazeta Transilvaniei”.**

Sighetul-Marmației. — Admirăm cu însuflețire deosebită efortul pentru crearea și dezvoltarea sportului românesc, și urăm spor, și viitor mândru federațiunii cluburilor sportive.
— **Dr. Vasile Chindriș, Dr. Ioan Ișta, Dr. Titu Doros, Nicolae Doros, Dr. George Birca, Dr. Salvator Jurca, Atanasia Doros, Ilie Radu.**

Unele lămuriri

Meritoare la cursul pentru dirigenți de coruri în Teaca.

Teaca, 2 Iunie.

Dr. Ioan Harșia tinărul, dar și până acum remarcabil compozitor al nostru ne roagă să publicăm lămuririle de mai la vale. O facem cu plăcere, și urăm dlui Harșia, care e și un om de muncă migăloasă nu numai de talent, cele mai frumoase isbânzi la inițiativa lui. Neamțul zice:

„Wo mann singt da las' dich nie
Böse Menschen haben Keine Lieder”.

„Participanți pot fi toți aceia, cari au auz muzical și dragoste față de cântecul românesc și lățirea culturii muzicale în sânul poporului român precum: preoți, învățători etc. din toate părțile românești, fără deosebire de confesiune. Remarc, că nu e absolut necesar ca participanții să poseadă vr'un instrument muzical, ci să aibă cel puțin vocea ce se recere unui corist.

Instrucția constă în predarea elementelor teoriei muzicale, precum învățarea notelor și cântatul după acestea, regulile principale ale armoniei, analiza critică a bucăților corale ce se vor preda, introducerea

în compoziție a formelor muzicale, instrumentale, instruirea unei liturgii, a mai multor coruri populare, cari să formeze un repertor pentru unul sau două concerte, repetarea cântărilor bisericesti de Blaj pentru cei interesați în cauză. Cei neinițiați în ale muzicii vor primi cunoștințele necesare pentru conducerea unui cor, iar cei mai înaintați vor putea să-și înmulțească cunoștințele. Celor ce se ocupă și cu compoziția, li se vor da deslușirile necesare revăzându-li-se și corectându-li-se eventual compozițiile, cu un cuvânt cursul va cuprinde întreg domeniul artei și științei muzicale amăsurat cunoștințelor, ce le posed participanții, din cari se va forma un cor și fiecare se va exercita în dirijarea bucăților ce se vor preda.

Cursul se amână așa încât se va începe în 15 Iunie n. și va ține până în 15 Iulie n. făcându-se gratuit.

Ar fi deci de dorit să a cât mai mulți parte la acest curs, căci numai astfel are înțeles ținerea lui. Participanții vor primi cuartir și cost pe lângă un preț foarte moderat despre aceasta se va îngriji comitetul. Gările proxime pentru Teaca (Teke) sunt Reghin și Sărățel (Szeretfalva) lângă Bistrița. Ar fi bine ca participanții să ne avizeze de timpul plecării lor. Cei ce doresc a lua parte să se anunțe deci până la 15 Iunie n. subsemnatului în Teaca.

Sper că inteligența română va înțelege însemnătatea acestui curs și jertfa care se aduce întru realizarea acestui ideal măreț și îl va sprîjini cu dragostea cuvenită, prin ce și subscrișul ar avea o răsplătă pentru osteneala destul de însemnată, ce o pretinde acest lucru”.

Ion Harșia,

abiturient al conservatorului din Lipsca.

Din Bucovina.

— Român de-al nostru. —

În zilele de Dumineca mare se va ține în Suceava cel dintâi congres al tuturor învățătorilor români din Bucovina. Vor lua parte și oaspeții din Ardeal și România. Conform regulamentului, publicat și de „Românul” nu se vor discuta chestii politice. D. deputat și învățător Chisanovici a voit cu toate acestea să l se păstreze o jumătate de zi pentru ținerea unei adunări politice cu învățătorii. Comitetul aranjator n'a admis. D. Chisanovici a hotărât totuși să ție Sâmbătă în 6 Iunie st. n. în Suceava adunarea pe care o proiectase.

Indiferent de se va supăra sau nu domnul pe care nu-l cunosc și care ține numai decât să zădărnicească opera clădită pe o muncă uriașă, dar adunarea politică anunțată pentru presara congresului, în contra voinței comitetului aranjator, e un pas pe care un dușman a tot ce-i românesc n'ar fi cutezat să-l facă fără teama celui mai îndreptățit răspuns. Și d. Chisanovici mi se pare că e Român.

Colegul de pe vremuri volestă să se lămurească în fața colegilor. D. Chisanovici e democrat în accepțiunea nouă a cuvântului, și din cauze pe care nu voiesc să le cunosc, ține să se lămurească în fața colegilor, care în cel dintâi congres românesc al învățătorilor din Bucovina nu voiesc să discute nici despre „lipsa de orientare politică”, nici despre „reforma legilor școlare”, și nici „mai puțin despre chestia situației materiale”. Congresul a fost chemat pentru alte chestii, și pentru alte chestii se vor prezenta oaspeții din Ardeal și România. „Chestia politică” la care referează d. Onciul și toate celelalte „chestii” ale Apărăriștilor și, — să-mi lerte d. Chisanovici, — și ale democraților se desbat în deajuns și cu alte ocazii, și cu mult efect, la noi, în ziarele noastre, în cluburile noastre, în societățile noastre, și în adunările noastre. Voiesc d. Chisanovici să se „desbată” și atunci când, după o muncă de necrezut, s'a înfiripat cea dintâi mișcare culturală românească de însemnătatea celei de acum?

O muncă de generații întregi a purtat pe umerii sale, și mai poartă și astăzi, idela măreață a deșteptării unui sentiment național activ la Românii din Bucovina. Nu de mult însă procesul de desnaționalizare inaugurat cu atâta vehemență de Rutenii și Nemții, și sprîjinit de toate împrejurările posibile și imposibile, se apropia de zidurile Sucevei, unde nu se mai băteau monete românești, ci se strâneau „grîțarii” udați în sudoare și storși din mâna tremurătoare a țaranului ca să se formeze fonduri

de remunerație pentru cei ascultători. Așa a fost pe vremuri și n'a fost de mult. Prin politică și astăzi suntem în cheremul tuturor renegaților care se cred în drept să ne apere sau să ne acuze înaintea celor chemați să ne facă dreptate; prin politică și astăzi ne dorm plângerile în cancelarii; prin politică și astăzi, — prin politica așa cum o facem noi Bucovineii — nu mai putem aduce rugăciuni în bisericile noastre decât împărțite cu Rutenii, nici învăța în școlile noastre. Unde mai doriți să ajungeți prin politică?

În ziarele noastre s'a înjurat atât de mult și s'a corupt într'asa fel, că astăzi nu se mai poate înjura și nu se mai poate corupe în Bucovina. Cel dintâi, chlemați, — și-au înțeles că sunt chemați, — să facă lumină, sunt învățătorii. Acel Pușcariu (un Pușcariu după d. Chisanovici) „care a încercat să asmuțe studenții români împotriva căpitanului politic A. Onciul”, acel Greciuc și toți aceia care vor fi de față la congresul în contra căruia voiesc d. Chisanovici să asmuțe o parte din învățătorime cu ouă clocite, — însă cu altă intenție decât acel Pușcariu pe care dlui nu-l cunoaște, — aceștia toți sunt învățătorii poporului român din Bucovina, sunt învățătorii care desigur condamnă, ca și democrații, imorala sub ori și care formă s'ar arăta, și lipsa de naționalism, adevărat și nu pervertit, o candamnă de asemenea și atunci când o constată Apărăriștii la partidul pe care învățătorii înșiși l'au înălțat dinioară.

Învățătorii, care au știut să fie liberi și au urzit cu atâtea greutate un congres în care să se discute cele mai necesare condițiuni de existență națională și culturală și nu durerile tuturor trepădușilor politici, vor ști să răspundă Lăpușnenilor noștri. Iar cât despre atitudinea pe care tulburătorii congresului voiesc s'o stabilească la fața locului, mi se pare că o cunoaștem dinainte. Se poate întâmpla să se uite ca copil cel mic — prin ferestri.

Cernăuți.

N. I. Russu.

Procesul Hámory—Mladin.

Desbaterile de azi.

Azi a continuat ascultarea martorilor, cari cu puține excepții, au desvălit în toată golătețea ei corupțiunea administrativă și electorală, inițiată, susținută și protejată de *Măria Sa Hámory*, deputat în parlamentul maghiar. Au ieșit la iveală manopere de bancă și gheșefterii autorizate, cari au nimicit existența unei familii bogate.

Majoritatea martorilor în frunte cu preotul român din Curtici și alți câțiva țărani, cari în cinstea și simplitatea lor nu-și pun mâna pe inimă ca să joare când ar spune neadevărul — ne-au prezentat un tablou cum nu se poate mai trist despre stările noastre de corupție oficială dela sate.

Au fost și vre-o doi martori, corifei de-ai lui Hámory: directori și funcționari de bancă, cari nu ar fi putut spune ceva rău despre stăpânul lor, doar că se încurcau, se contraziceau, deviau dela obiect, ceea ce provoca ilaritate, ori murmurul de protestare tacită a domnilor jurați și a asistenței numeroase.

Primul martor, înainte de amcazi e notarul Szerény, care istorisește cum a fost fugărit din comună de poporul asmuțat asupra lui. Oamenii singuri nu știau că de ce trebuie alungat, doar recunoșteau că așa voește M. Sa Hámory și că lor li se plătește cu rachiu și bani. În acel timp se ducea totdeodată campanie împotriva lui prin ziarul „Függetlenség” din Arad, organul personal al d-lui deputat. Mai știe că la plecarea sa din comună lăsase familia Mladin în stare bună și la începutul prieteniei cu Hámory. Dar a fost nevoit să părăsească comuna.

Poștașul din Curtici, Deák numai din auzlze știe unele lucruri de corupție electorală. Recunoaște însă că familia Mladin era între împrejurări materiale excelente; ruina avutului începe numai de când Hámory a intrat în comună. De altfel a auzit dela oameni că licența de crâsmă Hámory i-a exoperat-o lui Mladin, și că acesta în vremea din urmă se plângea că dl deputat l-a amenințat că i-o va lua.

Urmează părintele *Ioan Nicorescu*, preot în Curtici, care face destăinuri senzaționale asupra băncii dlui deputat, în a cărei direcțiune a fost și d-sa mai înainte vreme. Banca conducea protocoalele numai de formă, căci la cancelaria din Arad a lui Hámory se făceau bilanțurile, comitetul numai le iscălea. Pe timpul crizei financiare de anii trecuți procentele creditului oscilau între 14—20, în special erau ridicate ale lui Mladin. Concesiunile ce a voit comitetul să le facă lui Mladin, când a fost strâmtorat — Hámory le-a respins, proclamând principiul lui „Sic volo, sic iubeo!”. Mladin înainta în schimbul „cheltuielilor constituționale”, polițe iscălite, însă neumplute, căci așa se cerea dela cancelaria dlui deputat. Afirmă că Mladin a ajuns la sapă de lemn numai prin cheltuielile cu corțesirea și manoperele necinstite ale băncii.

Medicii experți declară că Mladin e în stare normală, însă nervos. Atentatul l-a putut face într'un moment de surescitare. Rana lui Hámory nu a fost mortală, glonteile îl poate purta sănătos... Hámory, în vederea cheltuielilor medicale ce le va cere, povestește cum s'a curat în sanator, pe Riviera etc.; nici astăzi nu e vindecat pe deplin.

Martorul *Bălu* povestește cu mult umor isprăvile lui electorale. Spune cum Mladin la porunca M. Sale le-a dat de beut și i-a trimis în deputație la Arad să ceară destituirea notarului. Hámory i-a învățat să strige când ajung în centrul orașului „Să trăiască domnu Hámory!”. Spune că în toate demonstrațiile „Hámory a fost tistărtău, dna Mladin spanu și noi birišii, cari ascultam de poruncă”. Când se făcea propagandă electorală, Hámory venia la crâșmă printre ei, ciocnia cu ei și le aprindea țigara. Cu familia Mladin, dnul deputat trăia ca cu niște frați, aproape că se pupau. Doamna Mladin plătia voturile și el era cel dintâi care pornea cu bățul să corțesească. De altcum familia Mladin era foarte econoamă; numai când a scăpătat se plângea că Măria Sa nu le restituie banii.

Bătrânul *Ion Murariu* povestește și el chefurile cari le făceau oamenii la alegeri în crâșma lui Mladin. Toată lumea știa că corțesirea se face la îndemnul lui Hámory. Nu știe să se fi restituit vre-un ban birtășului.

După amezi face destăinuri importante *Rudolf Jancsó*, fost funcționar în cancelaria lui Hámory. Provoacăndu-se la protocoale conduse de el arată manoperele băncii, care figurează numai cu numele ca societate, în realitate e condusă numai de Hámory. Are cunoștință cum i s'a perceput lui Mladin de două ori o datorie de 5000 cor. Când Mladin s'a prezentat să-și aranjeze datoriile, ca să rămână cel puțin cu crâșma, Hámory l-a dat afară, deoarece intenționa să cumpere și crâșma, care se mărginește cu casa lui. — Fasiunea inteligentă a acestui martor e ascultată cu atenție încordată, adeseori subliniată de dnii jurați și asistenți; asupra părții adverse a făcut impresie penibilă. Confirmată, ea va determina soarta procesului și ulterior, probabil, poziția oficială a dlui deputat...

Cei trei martori din urmă, directorul și învățătorul școlii de stat și directorul băncii operante în Curtici, fac depoziii pro-contra, trecând pe lângă adevăr, ca să nu-l jignească pe dl deputat. A produs ilaritate când directorul școlii, deviind dela obiect și făcând apologia școlii de stat, înființată de Măria Sa, pentru a-i gădila pe dnii jurați în sentimentele patriotice — a început să povestească pe larg necesitatea acestei instituțiuni, aducând laudă lui Hámory, care în tot anul premiază elevii români, cari fac progrese în limba maghiară, le cumpără cărți...

Dr. I. Marșieu: Dar bomboane nu le dă la maia! (Ilaritate).

Martorul (supărat): Ba da!

Dr. I. Marșieu: Mă rog, nu ai d-ta, datorie la banca lui Hámory?

Martorul: Ba am!

Dr. I. Marșieu: Mulțumesc, înțeleg, atât voi iam să știu...

Cei de față isbucnesc în râs; chiar și pe fața lui Hámory se desenează un fel de zimbet amar... Celălalt învățător la școala de stat știe din

auzite unele lucruri defavorabile acuzatului; atât doar e nevoit să recunoască, în calitate de casier al băncii, că a primit o poliță de 5000 cor. dela Mladin, care nu i-a achitat-o, în credința că se va plăti la cancelaria dlui deputat. — La aceasta procurorul cere să fie aduse protocoalele ca să se controleze. Dl Dr. Marșieu protestează dovedind că odată ce însuș casierul declară că nu a procedat corect, protocoalele trebuie să fie mistificate, astfel valoarea lor e nulă. Președintele admite această motivare a apărătorului.

Cel din urmă e *Veszely Rezső*, directorul băncii lui Hámory. Incercând să scoată curate afacerile băncii, se încurcă, ceea ce întâmpină protestări generale. Ajutat de avocatul lui Hámory, confirmă spusele stăpânului său, dar luat din nou la interogator de dl Dr. Marșieu, cade în perplexitate.

Astfel s'a intrerupt desbaterea de azi, având a se continua mâine, când va termina fasiunea martorilor și se vor formula întrebările.

Sentința se așteaptă, cel mai târziu, pe Duminică seara. Credința generală e că ea va fi absolut favorabilă lui Mladin, dacă nu se va sfârși chiar prin achitare.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 5 Iunie 1914.

Mersul vremii. *Institutul meteorologic anunță: vreme schimbăcioasă, în unele locuri ploi.*

Prognostic telegrafic: vreme schimbăcioasă. Temperatura la amiază a fost de 18.6 C.

Pentru monumentul lui Vlaicu au mai sosit la adresa administrației „Românul” 5 cor. dela d. Stefan Drăgulescu, învățător în Varadia.

Decorarea dlui ministru I. G. Duca. Ni se anunță din București, că M. Sa regele Carol a acordat dlui I. G. Duca, ministrul instrucțiunii publice, „Coroana României” în gradul de comandor.

Zlariști în tabăra răsvrătiților. Corespondenții ziarelor italiene cari se află la Durazzo, s'au dus la Siak, unde falfăie steagul cu semilună. Răsvrătiții i-au primit cu strigătul: Trăiască Pașahul! Unul din insurgenți i-a îndreptat că steagul musulman s'a arborat la Tirana, Caglia, Pechis, Elbassan, Croza. Toți sunt exasperați pentru că guvernul a tras în ei cu tunul. Stăruiesc să ceară ca domnitorul să fie musulman și că limba oficială să fie cea turcească.

Corespondenții, după această călătorie, socotesc că situația la Durazzo nu poate continua a fi aceeaș, cu toate că se desminte că rebelii ar fi arborat steagul roșu cu semilună la Croja. Se pare că răsculații astăzi ar fi bine călăuziți și organizați.

Se așteaptă cu nerăbdare rezultatele hotărâtoare ale întrevederii ce va avea loc Marța viitoare între comisia de control și conducătorii răsculaților.

Comisia de control care a plecat ieri la Valona, se va întoarce astăzi la Durazzo. (A. T. I.)

Intrunire colegială. *Din încredințarea mai multor colegi, invitat pe ziua de 9 Iunie a. c. la Blaj, pe toți colegii cari au terminat liceul în cursul anului școlar 1903—904. Dr. Grigoriu German.*

Nunta prințului Carol. O societate (tovărășie) de mai multe zeci de automobile, au plecat din Viena, au cutrierat peste Austria, prin Bucovina, apoi prin Ardeal, și dela Hateg, intrând în Bănat, au luat drumul spre Caransebeș, Orșova, etc. Prin graniță (părțile Caransebeșului) a fost îndemnat poporul (românesc întreg) să măture drumurile, să pună verdeață, că trec ceva domni mari străini prin țară... Aș! Poporul n'a vrut să audă de astea. Pagubă că s'o pune să curețe și împodobească drumurile, pentru ce știu cine! Atunci li s'a spus de dirigători: „Faceti, mă, rânduială, dacă vă spunem, că trece regele Carol al României, cu curtenii săi prin sat!” Ca prin farmec, îndată s'a făcut cea mai frumoasă rânduială peste tot locul! În Caransebeșul nou ci că s'a spus oamenilor (Peni și Nemți) că trece prințului Carol cu nuntașii săi, ce vin cu el din Rusia... Poporul a ieșit valuri

mari să vadă rarul alaiu, și excursioniștii cu automobilele, au rămas foarte plăcut atinși de în-suflețirea, cu care îl primea lumea în această parte! („Drapelul”).

Institut antirabic în Cluj. O nouă clădire universitară s'a terminat la Cluj. Ea va cuprinde un institut antirabic și unul de farmacie. Partea exterioară este gata cu totul. Acum se urmează cu aranjamentul interior. — Profesorul Apáthy se va instala în curând.

Accidentul aviatorului Savu. Din Slatina s'a anunțat printr'o telegramă laconică și lipsită de fapte precise, că aviatorul Savu, atât de bine cunoscut în cercurile sportive din București, ar fi căzut victima unui accident, care din nefericire ar fi mortal. Din fericire accidentul n'a avut o urmare atât de gravă cum s'a afirmat la început. Starea dlui M. Savu e departe de-a inspira vre-o temere și bine înțeles știrea nu poate decât să ne bucure. Accidentul a intervenit în timpul unui raid, în dreptul comunei Măcluca (Jud. R. Vâlcea). Aviatorul M. Savu plecase cu un aeroplan, însoțit de un alt aeroplan pilotat de Poly Vacas, la Slatina, să facă o surpriză colegului lor, d. Nunucă Protopopescu, care a fost ales alaltăieri deputat la colegiul II de cameră. După cum am spus însă mai sus, starea dlui M. Savu e departe de-a ne inspira o cât de mică grijă. D. M. Savu e avocat al „Băncei Oltul” și unul din cei mai întreprizi spormani din România. Dsa a fost primul Român, care împreună cu alt distins pilot aviator, d. Macovel, mehanicul-șef la aerodromul dela Buc, faimoasa roată a morței, „looping-the-loop”-ul care l'a făcut celebru pe Pégoud.

Armata și alcoolul. Guvernul rus voiește, ca mișcarea pornită în contra alcoolismului, să o întindă și asupra armatei, deoarece băuturile spirituoase fac stricăciuni nu numai în societatea civilă, ci și între militari. S'a format un comitet din ofițeri superiori, care va studia afacerea și făcând un proiect îl va înainta apoi către guvern.

Cauzele reumatismului. Se crede, că boala s'ar datori unui microb. Pentru descoperirea acestui microb, Academia de medicină din Franța a deschis un concurs, punând premiul de 5000 lei. Deoarece însă nici una din lucrările prezentate în această chestie, n'a fost găsită suficientă, concursul a fost amânat până în 31 Decembrie și premiul a fost ridicat la 10.000 lei.

O femeie în parașută. O interesantă experiență cu un aparat de parașută automatică a fost făcută la Nevers în Franța. Tânăra femeie a inventatorului, a luat loc într'un biplan, pilotat de aviatorul Pelletier și apoi s'a aruncat în gol dela o înălțime de 800 de metri. Ea a descins cu acel ingenios aparat foarte încet în jos, reușind fără nici un incident sau accident, să ajungă teafără la pământ. Curajoasa tânără femeie a fost dusă în triumf de spectatori.

Mizeria și contra revolta din Epir. După știrile ce un ziar din București le deține dela un cunoscut inapoiat de curând din Epir, acolo stăpânește acum cea mai groaznică mizerie. Epiroții, îndemnați de șeful lor Zografos, care era unealta Grecilor, au proclamat revoluția și au luptat în contra statului albanez. Răscoala s'a sfârșit, dar odată cu ea au fost sleite și mijloacele de existență ale Epiroților.

N'a fost însă numai mizeria care a dus pe Epiroți la disperare. A fost și trădarea, căci Zografos, conducătorul lor a trecut pe față de partea Grecilor și a fost ales deputat prin plebiscit în camera din Atena.

Ca să se răzbune de acest act de trădare, Epiroții au bătut cu lămâi stricate pe Zografos. De mizerie și de foame n'au putut însă să scape Epiroții. Pentru a-și salva viața ei au recurs la cereri de ajutoare dela compatrioții din alte state.

Zilele acestea au sosit și în România trimiși de-ai Epiroților cari strâng ajutoare, prin liste de subscripție, pentru nenorocitele victime ale revoluției din Epir.

În jurul scufundării vaporului Empress of Ireland. Pe bordul transatlanticului „Empress of Ireland” pe lângă celelalte grupuri de bani cari s'au pierdut se aflau și 5 milioane de aur brut, provenind din minele de aur dela Cobalt.

la întregire la raportul nostru despre serbările sportive din Orăștie adăugăm, că sportivii clubului „Gloria” din Arad, cari au parte la scrimă, au fost instruiți de maestrul Maione, dela școala de scrimă din localitate, binecunoscut publicului românesc.

Cercul Grand Colosseum care de prezent se ocupă pe câteva zile în Arad, azi și-a ținut o reprezentare în fața unui numeros public având un foarte bogat și variat program. Sesiile a atras atenția publicului dsoara Conța și d. Loló ca jockey; producțiunile pe sârile simpaticilor tineri Schuttle și Cock; d. Ronnie cu cei 6 câni mici admirabil de atracțiunea baronesei Tangen cu calul de „illusion” și cu cei 3 câni de Siberia. În speșe cursa de motociclete pe pereții cușei a fost un mare program nou. Reprezentațiile încep la seara. Bilete la cassă.

Atențiunea bolnavilor! Balsamul Mittelmann pentru stomac încetează în scurtă vreme lipsa de apetit, înmuierea scaunului, durerea de cap, cărceii de stomac, arderea de stomac, apoi tot felul de boale de intestine, luând forță la zi, înainte de mâncare, câte-o lină în calea. Preț 2 coroane. Pregătește și exportă: **Eugen Mittelmann, farmacie la „Leu” în Ungvár, str. Nagyhíd-u. (MI 1621)**

Institutul diagnostic al Dr.-ului Kozmúta (aflător în Budapesta VIII. Mária u. 30, la imediată apropiere de catedrală. Casă privată cu grădină. Telefon nr. József 42 08) e unicul institut în Ungaria, care ocupă exclusiv cu constatarea diferitelor morburii grave și complicate ca: boale interne, de rinichi, de prostată, venerice, urologice, boale femelești și de copil. Institutul pe lângă instalațiile și laboratoarele medicale are și 10 camere mobilate pentru pacienți foarte acomodat pentru publicul din provincie. Pensoarele de piept și venerice institutul are secții speciale și amănunte dă cu plăcere direcțiunea în scrieri. Ko 2149.

Cronica școlară.

Alegerea delegaților pentru congresul învățătorilor. Ni se scrie din Beiuș: Consistorul metropolitan din Sibiu, dând ascultare dorinței învățătorilor de a se putea întruni într'un congres, a spus ținerea acelu congres în vara anului 1914 în Arad sub prezidiul părintelui R. R. Popariu, directorul seminarului pedagogic din Arad. La congres sunt a se prezenta și despărțămintele protopopești ale reuniunilor învățătoresci prin câte doi delegați. În scopul alegerii acestor doi delegați, a ținut și despărțământul protopopesc Beiuș al „Reuniunii ort. rom. din Bihor” — o adunare extraordinară la 8 (21) Maiu în Beiuș, cu care oține a ales ca delegați ai săi pentru congres pe: Posu învățator în Beiuș și I. Moga învățator în Dobresti — totodată că după ce în scopul dispozițiunii consistorului metropolitan și participa la congres cu vot consultativ toți învățătorii de școală din mitropolie — despărțământul Beiuș al Reuniunii inv. ort. rom. din Bihor să se prezinte la congres în corpore, și numai se va putea, prin toți membrii săi. Să se dea dela conducerea centrală a reuniunii învățătoresci să procedă la fel. — Dărim ca acest congres al învățătorilor ort. români din Transilvania și Transilvania să fie începutul unei mai fericite pentru școala și învățatorul românesc atât de mult bătut de soarte. — *Nușu.*

Ultima oră.

Ministrul de interne despre adunarea dela Alba-Iulia.

Budapesta. — La sfârșitul ședinței de azi ministrul Ernest Desbordes a adresat o interogație de urgență ministrului de interne Sándor Iános în chestia adunării disolvate din Alba-Iulia. Interpelantul l'a întrebat pe ministrul de interne că are el oare cunoștință că la adunarea dela Alba-Iulia s'au rostit discursuri agi-

tatorice cari sunt potrivite să tulbure pacea dintre naționalități și dacă da, e aplicat ministrul să ia măsuri de retorsiune împotriva eventualilor vinovați.

Ministrul de interne Sándor Iános răspunzând la interpelație spune că imediat după adunare a fost încuștințat prin o telegramă trimisă de Dr. Iuliu Maniu, avocat în Blaj și protopopul Teculescu că autoritățile au disolvat adunarea fără nici un motiv just. L'am provocat imediat pe subprefectul comitatului să pornească cercetare. Din rapoartele ce le-am primit reiese, că discursurile rostite la adunare nu sunt chiar așa de nevinovate după cum ar dori să le prezinte Românii. De pildă Aurel Vlad a spus între altele:

— E porcărie, e mișelie, e josnicie nerusnată ceea ce se face cu noi prin noua lege electorală. Nu putem avea o altă țintă decât să ne scăpăm de Maghiari. Căci doar suntem în majoritate față de ei. Dacă-l adunăm pe Slovaci, Sârbi, Sași, Ovrei, se va găsi că suntem cu mult mai mulți decât Maghiarii. E necesar ca limba oficială să fie cea română.

Împotriva lui Vlad a trebuit să se pornească procedura penală.

Toate aceste lucruri însă nu vor împledeca guvernul ca să-și continue politica ce a început și doleanțele cari există de fapt să le remedieze, dar guvernul nu poate tolera ca să se facă agitație între poporul sărman năpăstuit de mizerie, numai pentru ca să poată figura unii oameni singuratici.

Camera a luat la cunoștință răspunsul ministrului.

Până aci telegrama.

În fața acestei pervertiri tendențioase, ținem a declara chiar înainte de orice desmintire oficială din partea dlui Dr. Vlad sau a organizatorilor adunării, că „informația” ministrului de interne e o scornitură păcătoasă. O anchetă mai perfidă decât aceasta nici că se poate închipui. Noi, cari am avut un trimis special și o parte a comitetului de redacție la Alba-Iulia, declarăm cu toată hotărârea, că Dr. Vlad n'a spus frazele redatate de ministrul de interne. N'a spus nici fraze asemănătoare, ce să poată fi tălmăcite așa cum le tălmăcește reavoința! — Redacția.

Sedința camerii.

Budapesta. — Camera a ținut azi prima ședință după pauza ce a avut loc din prilejul sesiunii delegaționale. Președintele deschizând ședința la orele 11 l'a parentat pe fostul ministru de comerț, Francisc Kossuth remarcând meritele decedatului. După prezentarea rapoartelor comisiilor ministrul de interne Sándor Iános a depus pe biroul camerei proiectele despre introducerea impozitelor comitatense preste 5 procente și despre prolongirea concesiunii pentru transportare a societății navale Cunard-Liverpool.

Ministrul de justiție a depus 4 proiecte: despre satorirea punerii în aplicare a articolului prim din 1914 al codului civil, despre înarticulararea acordului încheiat cu Austria relativ la apărarea dreptului de execuție reciproc, despre apărarea onorii funcționarilor și în sfârșit despre apărarea onorii.

Ministrul de comerț, baronul Harkányi depune un proiect despre introducerea sistemului metric în comerțul cu petrii scumpe și mărgăritare, iar

Ministrul de finanțe un proiect despre locuințele profesorilor dela liceele, cari nu sunt de stat.

La propunerea președintelui camera însărcinează presidenția ca să convoace ședința în săptămâna viitoare după buna-i chibzuință.

Budapesta. — În cursul ședinței de azi pe culoarele camerei s'a răspândit știrea că proiectul privat la statificarea administrației a fost înaintat biroului de cabinet al M. Sale monarhului spre sancționare prealabilă și așa în săptămâna viitoare ministrul de interne îl va depune pe biroul camerei.

Sedința cea mai apropiată a camerei probabil va avea loc Vineri în săptămâna viitoare.

Dna Brătianu insultată de doi unguri.

Brașov. — Doamna Brătianu soția primului ministru român d. Ioan C. Brătianu, venind azi

la Brașov cu automobilul, în apropiere de localitatea Timișul de sus doi țărani unguri beți gesticulând amenințător s'au pus în calea automobilului, care din cauza aceasta a trebuit să fie oprit.

Cei doi indivizi au strigat apoi cuvinte injurioase la adresa dnei Brătianu și numai cu mare greu au putut fi înlăturați ca automobilul să-și poată continua drumul. Polițiile de graniță din Brașov și din Predeal fiind incuștințate asupra insultării a pornit cercetare și agnoscându-i pe cei doi indivizi, a transpus actele la direcția poliției din Brașov, care va porni procedura penală împotriva celor doi țărani unguri.

Situația în Albania.

Durazzo. — Arif Hikmet încercând să inducă plece jandarmăria albaneză să se răscoale, a fost azi împușcat.

București. — Corespondentul ziarului „N. Freie Presse” întrebându-l pe un distins bărbat de stat al României privitor la o intervenție a regelui Carol în favorul domnitorului Wilhelm al Albaniei, bărbatul de stat a declarat că atât guvernul român cât și regele Carol s'au adresat puterilor pentru ca să-l sprijinească pe domnitorul Wilhelm. Aceasta intervenție însă întâmpină mari dificultăți deoarece neînțelegerea e foarte mare între puteri și chiar nici Italia și Austro-Ungaria nu se pot uni în chestia albaneză. Germania n'a văzut chiar dela început cu ochi buni trimiterea prințului de Wied în Albania. În tot cazul la întrevăderea din Constanța dintre Tar și regele Carol se va discuta și chestia Albaniei și eventual aceasta întrevădere va hotări soarta tronului albanez.

Durazzo. — Tratatul comisiei de control cu răsculații s'au terminat fără nici un rezultat, deoarece delegații răsculaților, cari sunt din straturile cele mai de jos ale populației au pretins un regim turcesc. Comisia a declarat delegaților în numele Europei că aceasta nu le-o poate implini.

Viena. — Puterile europene vor face o demonstrație navală în fața porturilor albaneze. Tulburările din Albania le vor considera însă ca o chestie internă.

Prințul de Wied pleacă acasă?

Berlin. — „National-Zeitung” publică o telegramă din Roma, în care se anunță din sursă bine informată că abdicarea principelui de Wied e o chestie de câteva zile. Marile puteri îi vor pune la dispoziție un detașament internațional pentru siguranța sa personală. Consolidarea situației este însă exclusă cât timp tronul Albaniei va fi ocupat de principele de Wied. Aceasta părere e împărtășită atât la Roma cât și la Viena. Principele de Wied va fi menținut pe tronul Albaniei numai până ce Austro-Ungaria și Italia se vor fi înțeles asupra urmașului său. Se afirmă că ambele puteri se opun din motive religioase alegerii unui domnitor musulman. Între Roma și Viena se urmează acum tratative asupra acestei chestiuni. În același timp cele două puteri caută o modalitate spre a asigura principelui de Wied o retragere onorabilă.

Stare de asediu.

Durazzo. — Colonelul Thomson, numit în locul lui Sluys, a declarat starea de asediu în oraș. În jurul principelui pașa s'a îndoit.

Bursa de cereale din Budapesta.

(După 50 kgr.)

— 5 Iunie.

Grâu pe Octomvrie	13.—
Grâu pe Aprilie 1915	13.18
Secară pe Octomvrie	9.64
Ovăș pe Octomvrie	7.92
Porumb pe Maiu	7.69
Porumb pe Iulie	7.82
Porumb pe Maiu 1915	7.32

Bibliografie.

La „Librăria Concordia” Arad se află de vânzare tablouri naționale, reproduceri artistice după picturi originale. (colorate.) Mărimea 96x70 cm. La dorință se pun și în cadre. Prețul unui tablou Cor. 4— + 50 fil. pachetare și bulletin.

Titlul tablourilor:

1. Principele Carol inspectând reduta Grivița în ziua de 15 Septembrie.
2. Bombardarea Vidinului.
3. Stefan cel Mare, Domnul Moldovei și Aprodul Purice.
4. Stefan Vodă cel Mare bate pe Matei, regele Ungariei, la Bala.
5. Asaltul redutei Grivița (30 Aug. 1877).
in miniatură.
6. Bătălia din luncile Sibiului lângă Sellmber.
7. Jurământul boerilor înaintea lui Tudor la Cotroceni.
8. Capul lui Andrei Báthory adus de Secul înaintea lui Mihai.
9. Moartea lui Stefan cel Mare.
10. Prinderea lui Tudor Vladimirescu.
11. Dumbrava Roșie.
12. Întâlnirea regelui Carol cu Osman-Pașa după căderea Plevnei.
13. Luarea Griviței Nr. 1.
14. Trecerea Dunării la 20 August 1877.
15. Bătălia dela Marienburg.
16. Sobieschi, regele Poloniei și cei 9 plăeși.
17. Petru și Ioan Asan ridică steagul liberării.

Când joacă teatru românesc în țara ungară... Impresii și icoane din turneul trupel Victor Antonescu. Contribuțiuni la cunoașterea problemei teatrului românesc în Ardeal și Ungaria de Leonard Paukerow. Prețul Cor. 2 + 20 fileri porto.

POSTA ADMINISTRATIEI

- M. Papp, B.-Bezna. Am primit 1640 cor. în abonament până la 31 August 1914.
- N. Răucău, Vîngard. Am primit 7 cor. în abonament până la 31 August 1914.
- Dabița, București. Adresa cerută e: R. Rosetti, București, str. Barbu Catargi 20.
- Stefan Pop, Fildul-de-mijloc. În 23 Aprilie st. n. a. c. am primit dela d.-v. în abonament 7 cor. pe pătratul prim din a. c., reclamați la poșta de acolo celelalte parale cari le-ați trimis, căci la noi nu a sosit.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

AVIZ.

Aducem la cunoștința on. public că mulțumirile publice numai pe lângă taxă se pot publica și costă de fiecare șir cules 20 fileri.
ADMINISTRAȚIA ZIARULUI.

Candidat de avocat

află aplicare din 1 sau 15 Iunie în cancelaria advocațională cu sediul judecătoresc. — A se adresa la administrație. (A 2150)

Subscrisul caut un

CANDIDAT DE ADVOCAT

cu practică, pe lângă condițiuni favorabile. Aplicarea din 1 August ori cel mai târziu din 1 Septembrie 1914.

Dr. STEFAN CHIRILOVICIU

advocat, Ilia-Murășană (Marosillye). (Ci 2169)

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.
SITUAȚIUNE SUMARA.

1913.		ACTIV		1914.		
11 Mai				3 Mai	9 Mai	
203 669 166	147 036 166	} stoc metalic {	aur	155 541 817	212 289 229	212 189 817
	56 638 000		trate consolid. ca aur	56 642 000		
1 587 381	Argint și diverse monede			859 979	881 999	
142 345 190	Portofoliul român și străin			182 666 283	194 126 514	
	{ 14 853 800 Impr. pe pe ef. publice					
29 231 568	{ 82 187 000 Impr. pe ef. publ. în et. crt.			44 394 250	42 964 820	
	{ 14 378 868 17 758 782 din care nu s'au ridicat lei			41 182 800	21 418 871	19 716 220
12 802 059	Imprumutul Statului (fără dobândă)			11 924 059	11 924 060	
11 999 729	Efectele Capitalului social			11 997 162	11 997 162	
17 199 377	Efectele fondului de rezervă			16 825 877	16 825 877	
4 116 781	" " amort. imobil. mobil. și mașinilor			4 042 281	4 042 281	
6 423 569	Imobile			6 693 797	6 693 797	
886 166	Mobilier și mașini de imprimerie			1 048 018	1 069 624	
1 267 927	Cheltuieli de Administrațiune			1 277 995	1 291 930	
113 137 707	Efecte și alte valori în păstrare			122 235 062	122 228 392	
108 379 759	Efecte în gaj și în păstrare provizorie			128 511 300	127 865 908	
33 216 972	Conturi curente			19 965 055	21 092 715	
7 580 739	Conturi de valori			23 200 282	23 199 957	
4 024 359	Conturi diverse			10 907 406	4 078 359	
697 868 449				798 838 035	802 462 000	
12 000 000	Capital			12 000 000	12 000 000	
34 540 298	Fond de rezervă			37 110 474	37 110 474	
5 076 460	Fondul amort. imobil. mobil. și mașini			5 391 318	5 391 318	
388 082 210	Bilete de bancă în circulațiune			425 774 520	427 123 100	
3 670 971	Dobânzi și beneficii diverse			4 134 661	4 350 140	
12 517 519	Conturi curente și recipise la vedere			6 919 760	9 478 560	
221 517 466	Efecte și alte valori de restituit			250 746 862	250 089 299	
20 463 525	Conturi diverse			56 760 940	56 919 120	
697 868 449				798 838 035	802 462 000	

Taxa: Scant 5%, Dobânda 6%

Beură excelentă și cu gust bun, care produce sânge. — Recomandată de medici contra boalei de anemie, lipsă de sânge, nervositate, reconvalescență.

Influințează producerea sângelui, întărind mușchii și nervii, dă apetit fără a avea ceva urmări neplăcute asupra stomacului sau la dinți.

Prețul unei sticle mari K 3.50
" " " mică K 2. —

Se capătă în toate apotecele. Depozitul principal la

GUIDO FABRITIUS
Fa 1407. apotecar în Sibiu.

NIG. VINTILLA

cea mai excelentă ascuțitoare artistică și scobită în Ardeal, cu putere electrică.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public că am lansat în SIBIU (Nagyszeben), str. Cisanădiei o ascuțitoare pentru cuțite artistice și de scobit, fier pentru nichelare și galvanizare, după cerințele cele mai moderne, unde se execută totfelul de lucrări în această branșă; executate la rate medicale, ascuțesc și chelez. — Pentru ascuțirea bricelor, foarfecilor și șinelor pentru tunderea părului și barbel otel și ranția cea mai mare.

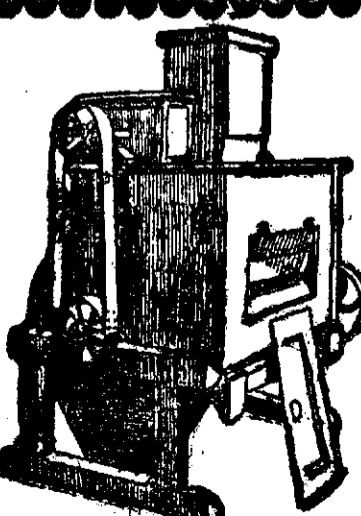
VI 1277

6 buc. briciuri trimise spre ascuțire retrimiteră costul fac pe cheltuiala mea proprie. Nichelări, ascuțiri, rări, lucrări de cuțitar, șelului de sticlă pentru optica, execută pe lângă garanția, cu prețuri ieftine. — Oțeluri veritabile de oțel englez și suedez cu prețuri ieftine.

Kutsera István

instalator de mori **SZABADKA**, Vesselényi-u. 667 sz.

Execută și instalează aranjamente complete de mori și fabrici în provincie. Face planuri singur ori după model, construiește mașini pentru mori și pentru fabrici precum și ciururi pentru bucate, elevatoare, curățitoare, de arpacă și site pentru alcalii; străformează după plan propriu sau modele prompt și conștiințios, mori și fabrici. Magazin permanent de modele pentru lucrări de orice branșă. Planuri și prospecte gratis. Pentru comenzi în provincie merge la fața locului pe cheltuiala proprie. TELEFON: 279.

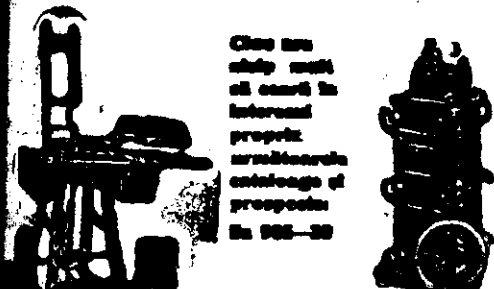

Ku 1602)

Ataturile,
scorțoșenia pielii, ar-
ciorii de pe mâni și din
față încetează în decurs
de 1 zi dacă folosiți
„CANNABIN”
1 sticlă 1 cor., francată
1 coroaană 40 fl., 3 sticle
franco 3 cor. De vânzare
la TÖRÖK, Budapesta, Király-u. 12 și la pregătire
la E. FLESCH, farmacie la „CORDANĂ” în Győr.

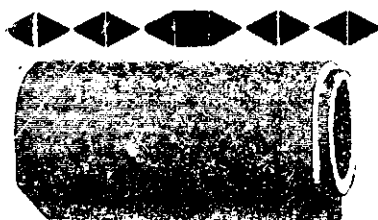
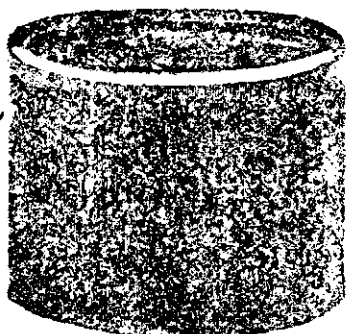
VALORIZARE de NISIP!

Care nu
câștigă mult
și costă în
interesant
prețuri
rezultatele
cunoașterea și
prospectul
în 1905-10

1. P. S. Forme și mașini pentru pregătirea
betonului.
2. F. A. Fabricarea țiglei de beton orânduită
de mână.
3. G. O. 4. Fabricarea țiglei de ciment
de mână.
4. B. I. Fabricarea blocurilor de beton.
5. S. I. Fabricarea tablelor mozaic și
pavaj.
Pentru totdeauna examinarea gratuită a stăpânului, mar-
chajul local al inginerului nostru și să examinăm
mașinile noastre de valorizarea nisipului. **SS**
Pentru
mașini p.
mașini
și stăp.
SZÁNTÓ és BECK
Ingineri
BUDAPEST, VII., Viola-utca 7.

(Zi 2008)

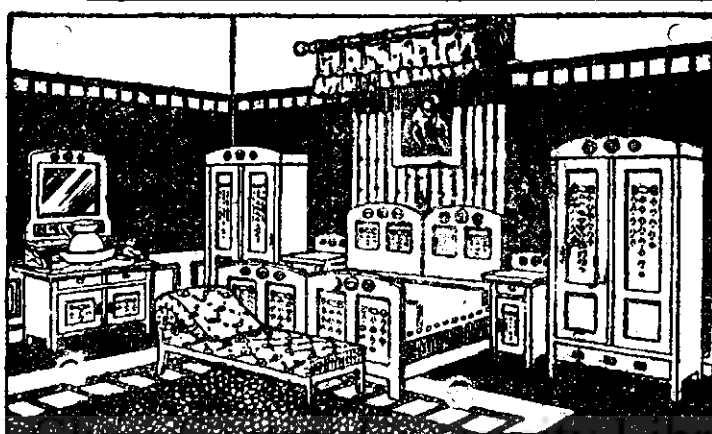

FRĂȚII ZSIBRITA

Intreprindere pentru zidiri și fa-
brică pentru articli de ciment.
VERSECZ (Vârșeț), Pancsovai-ut nrul 57.

Aducem la cunoștința On. public că ținem permanent în
depozit următoarele produse. — Vase de ciment pentru
soluțiuni de peatră vântată pentru vii, în mărime dela 200
până la 600 litri. Filtre de beton și țevi pentru canaluri
dela un diametru de 10 până la 100 cm. vălaie pentru
porci și vite etc.— Primit și executăm așezări de asfalt
și beton, bazine de beton de fer în toate mărimile, iesle
din beton de fier, stâlpi, trepte stabile și atârnatore din
ciment sau fer lucrat artistic, canalizări, poduri și filtre
precum și totfelul de lucrări în branșa de ciment și asfalt.
La cerere în persoană sau scris, stăm cu
:: plăcere la dispoziție cu oferte. ::

STEFAN SLADEK jun. fabrică de mobile
VÂRȘEȚ, strada Kudritzner numărul 44—46.

Cea mai renumită
mare fabrică de mobile
din sudul Ungariei (Verseez).

Pregătește mobilele cele mai moderne
și luxoase cu prețuri foarte moderate.

Mare depozit de pianе excelente, co-
voare, perdele, țesături foarte fine și
mașini de cusut. — (Sa 113)

RADOVKA GYULA

mașini de haine, curățitorie chimică
și fabrică de spălat în aburi.

„ **KASSA.** ”

mașini sau se vâpșește cât se poate de
haine de lână, blănării, haine de dame,
șaluri de bal.
mașini de piele descolorate, se vâpșesc
culoare închisă trairică.
mașini și manșetele, se curăță și se fac
pe șipede fără chlor.
mașini de dolu, se vâpșese imediat hal-
mașini negru.
mașini pune mare preț pe expediarea cât se
pe repede și punctual pe postă și în
mașini.
mașini bisericesti, broderiile se curăță fru-
mașini și multă îngrijire. Ba 1283

ADOLF ZIEGLER

PIETRAR Sibiu-Nagyszeben str. Sării 37.

Atrage atențiunea on. public din loc
și provință asupra magazinului de **pietre mormântale** și atelierului
de piatrărie.

Bogat asortiment de monumente mormântale de
marmoră de Carrara, granit, sienit porfir, la-
brador etc. — Execut totfelul de lucrări de pie-
trărie și sculptură în piatră, după orice desen,
precum și monumente mormântale, s. Treime,
cruci pe lângă drum și lucrări de piatră pentru
clădiri, în stilul cel mai frumos și modern. Reno-
varea și aurirea monumentelor vechi mormân-
tale se execută prompt și ieftin. — Prospece și
desenuri la dorință trimet gratis și franco.
Zi 1961

20 **20**
cor. **cor.**

Je 1876

PREȚUL 20 COROANE.

O mașină de spălat completă

E compusă din DOUĂ PĂRȚI: din COVATĂ și
FRECĂTOR INTERN cu mecanism ușor pe
care și un bălat de 8—10 ani îl poate învărti. 6
cămășii sau tot atâtea haine de spălat în decurs
de câteva minute sunt spălate. În decurs de 3
ceasuri se pot spăla atâtea haine câte spală
într'o zi 2—3 femei. Acest solu de mașină de
spălat s'a vândut în mil de bucăți și s'a dovedit
a fi cea mai bună mașină de spălat, nu strică
haina și n'o îngâlbineste.
De vânzare la fabricantul:

JERGER JAKAB
FABRICĂ DE MAȘINI DE SPĂLAT.
APATIN (BÁCSKA).

Po 1960

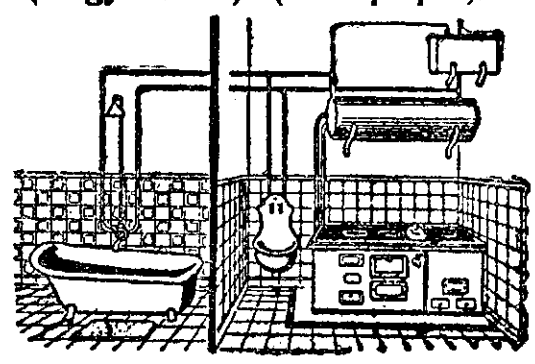
VASILIE POPOVICIU

atelier de lăcătușerie de artă edificii și instalațiuni de apaducte

str. Anna nrul 11 și str. Gușteriții nr. 75.

SIBIIU (Nagyszeben) (Casa proprie).

Primește orice lucrări de brânză aceasta precum: strângerea cu fier a zidurilor, pregătirea de porți și garduri de fier, balcoane, trepți, îngrădituri de morminte, cămine și cupole etc. executate artistic și prompt. Primește totodată spre efectuare totfelul de reparaturi atingătoare de brânza aceasta pe lângă prețuri ieftine și serviciu punctual.

ATENȚIUNE! **ATENȚIUNE!**

NICI UN ROMÂN SĂ NU-ȘI CUMPERE MOBILE PÂNĂ CE NU VIZITEAZĂ PRIMA FABRICĂ ROMÂNEASCĂ DE MOBILE

EMIL PETRUȚIU

(ÎN SIBIIU, (NAGYSZEBEN) STR. SĂRII (SALZGASSE) 37.

CARE EXECUTĂ TOTFELUL DE MOBILE MODERNE ÎN TOATE STILURILE, — CA GARNITURI PENTRU DORMITOARE, PRÂNZITOARE, SALOANE ȘI TAPETĂRIE PROPRIE.

EXPOZIȚIE ZILNICĂ CU GARNITURI COMPLETE. CONSTRUIEȘTE TOATE LUCRĂRILE DE LIPSĂ PENTRU BISERICI VECHI ȘI NOUI ȘI BINALE, PE LÂNGĂ EXECUTAREA CEA MAI SOLIDĂ: PROMPTĂ ȘI PE LÂNGĂ GARANȚĂ. TELEFON: 47

O nouă invențiune de clopote!

Clopotul rezontor brevetat este alcătuit așa că fortifică nu numai un sunet, ci și alt sunet armonice și astfel **asemenitor acordului** dă un sunet plin, puternic și sărbătorește precum și adânc.

Ho 1698

Echipamente p. clopote de fer
Staluri " " " "

Prospecte și preliminar de spese gratis.

Friederich Hönig

fabrică de clopote brevetată

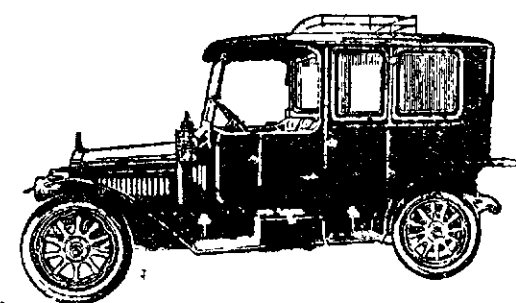
Arad, str. Rákoczi nr. 11-28.

LITTMANN RÓBERT

ATELIER PENTRU REPARAREA AUTOMOBILELOR, MOTOARELOR, MAȘINELOR DE SCRIS, GRAMOFOANELOR ȘI TOT FELUL DE INSTRUMENTE.

BRAȘOV, HOSSZÚ-UTCA NR. 24.

PRIMEȘTE TOT FELUL DE LUCRĂRI ÎN BRANȘĂ.

EXECUTARE PUNCTUALĂ ȘI PERFECTĂ. PREȚURI CONVENABILE. GARANȚIE.

(L1 1973)

Carl Stürm

funar
succesorul lui
Joh. Ongert

SIBIIU

Hermann
Saggasse

■ Oferă lucrări de cânepă curată: funii pentru transmisiuni, funii pentru care, legătoare, ștreanguri, căpește, legătoare ațe pentru rolete, ață pentru saci etc.

■ **MARE ASORTIMENT DE AȚE ȘI FUNĂRI**
Revânzătorii primesc rabat! Su 20

Fiecine trebuie să știe că fotografia

VICTOR MYSZ DIN SIBIIU

și-a vândut atelierul din strada de m. nakate iar acum și-a deschis un atelier fotografic de artă

corespunzător cerințelor moderne în SIBIIU, str. Elisabeta nrul 30 unde execută totfelul de fotografii artistice cu prețuri convenabile. — Fotografii lor amatori li-se acordă favoruri.

Pe timp închis fotografiile se execută la lumină electrică

De aproape 50 de ani renumita firmă

Heldenberg

din SIBIIU str. Hoffmann

este cele dintâi și unicul magazin de pianuri și harmonii al Transilvaniei, al cărui proprietar sunt specialiști în construirea pianurilor și au și diplomă de conservator. Oferă on public

pianine, pianuri și harmoniuri

instrumente alese cu pricepere dela cele mai bune firme și cele mai ieftine prețuri de fabrică pe lângă deplină garanție

(He 312-30)

LANNI KÁROLY URMAȘUL LUI BAUMANN ANTON

ALBA-IULIA, (Gyulafehérvár).

Fondată în anul 1884.

La 118

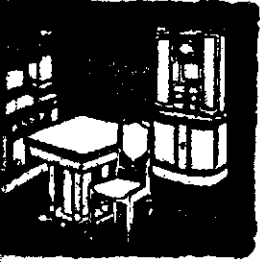
Fabrică și depozit de
atelier de ornamente și
serie, fabrică de m
sirmă galvanizată, m
:: de pompe func
Fabrică de mobile, Nagyszeben

Hinger József

Appliar pentru edificii și mobile

Julia, (Gyalohörvár) str. Séchenyi nr. 10.

(Casa proprie).

Pregătește orice lucrări din acest ram atât noi cât și reparaturi; lucrări pentru clădiri, aranjamente complete pentru școale, biserică, locuințe, birouri etc., din material bun și uscat după model sau din combinație proprie. — Prețuri convenabile, serviciu coulant se garant.

(Hi 1280)

Singurele băi (scalde) și ape minerale românești în Ungaria.

Băile dela Sângeorgiul-român (Óláhzentgyörgy, Beszterce-Nászod megye) cu apele minerale „HEBE”.

La poalele munților nordici ai Transilvaniei în o vale romantică cu climă subalpină, se află comuna curat românească Sângeorgiul-român, în a cărei proprietate sunt izvoarele de apă minerală, care în comerț poartă numele de „HEBE”.

Apa „HEBE”, pentru cantitatea mare de carbonat de sodiu, clorure metalice și acid carbonic ce conține, ocupă loc de frunte între cele mai renumite ape minerale din Europa. Ea întrebuințează ca cură de beut cu cel mai mare succes la toate boalele acute și cronice de stomac și intestine, la constipație cronică, la iperemie de ficat, la dizolvarea pietrelor de biliară, biliare și de rinichi, la emoroide, la hemoragie și catare de mîtră.

Ca băș (scaldă) influențează minunat resorbirea exudațelor puritice, peritonice, parametritice etc. precum și deosebitele boale ale pielii.

Băile se deschid la 15 Maiu st. n.

O mulțime de odăi rezpozător mobilate stau la dispoziția publicului cu prețul de 2—5 cor la zi, în hotelurile și vile.

Înainte de sezonul mare, dela deschidere până la 15 Iunie și după sezonul mare, dela 25 August până la 30 Septembrie, sînt la băi cât și la odăi se dă o reducere de 30%.

Bucătărie foarte bună și ieftină.

Onoratiului public îi stau la dispoziție: jurnale, bibliotecă, piano și tenis, Parc și alea (promenadă) pe terenul băilor. Locuri de excursiune în înalții munși din vecinătate. Muzică permanentă.

Prețul unei băi calde de clasa I. K. 1:20

„ „ „ „ „ II. 1 cor.

Calca ferată are stațiunea în loc, unde în orice timp stau trenuri comode la dispoziția onor. public.

Prospecte trimite franco.

Direcțiunea băilor.

(Se 2110)

Băile și apele minerale sunt în întreținere de soc. pe acții curat românească „HEBE”.
Prezidentul direcțiunii: Dr. TEODOR MIHALI.

UNUL ȘI UNICUL FABRICANT DE INSTRUMENTE MUZICALE SIBIIU. — SPECIALIST IN CONFECTIONARE DE VIOLINE.

BABOS BÉLA

Sibiu, mai înainte Piața mică 24, acum str. Urezului (Reisergasse) nr. 2.

Depozit bogat și bine asortat în violine de școală precum și în violine de maestru vechi și noue, clare, clarinete de metal de suflat, harmonice și părțile lor constitutive ș. a. m. GRAMOFOANE ȘI PLĂCI în cea mai mare alegere. — Coarde din străinătate cu garantat quint curat. — Reparaturi se execută prompt și în mod artistic.

::: Coreți e-talog gratis și franco. :::

(Ba 1586)

Alfio „Mágnás” p. față:

singurul mijloc cosmetic nevătămător, contra așărâbnțelor, despozierii pielii, petelor din față, crepării pielii, roșăței și contra tuturor boalelor de pe. După întrebuințarea unei singure tegle dispar așărâbnțurile feței. Prețul 1 tegle 1 cor. 50 fileri. Pudră „Mágnás” (în 3 colori) 1 cutie 1 cor. 50 fil. Săpun „Mágnás” 1 cor. 20 fil.

Cosmetic „Mágnás” pentru mâni: foarte folositor pentru călțelarea mâinilor roșii, deșerate, crepate, aspre și așărâbnțite. E de prisos a se mai întrebuința glicerina și vaselină, deoarece efectul cosmeticului „Mágnás” e singur și acest cosmetic poate fi întrebuințat și ziua. Prețul 90 fil.

„Antipertussin”: mijloc excelent contra tusei și răgușelii, respirației grele, catarului tusei măgărești la copii — Prețul 1 cor. 80 fileri.

Spirt „Prima”: mijloc excelent contra reumei și podagrei, durerii de cap și de dinț. După 1—2 întrebuințări are efect sigur. — Prețul 1 sticle mari 1 cor. 50 fileri.

Spirt „Gappilloform”: singurul mijloc excelent contra căderii părului. — Prețul 1 cor. 50 fileri.

„Deutoform” apă pentru gură: cel mai bun mijloc contra mirosului rău de gură și pentru impedarea stricărei dinților. Prețul 1 cor. 50 fileri.

Balsam de Ardeal pentru stomac: mijloc excelent contra durerilor de stomac, lipsei de apêtit, înțucării scaunului, stomacului stricat și boalelor de stomac. — Prețul 1 cor. 50 fileri.

Vopsitor pentru păr: în culoarea neagră, întunecată și brună deschisă, mijloc excelent și durabil, nu murdărește albiturii de pat — Prețul 5 cor.

Regenerator pentru păr: redă părului cărunț culoarea originală. — Prețul 1 cor. 20 fileri.

Contra ciurmei de porci: precum și în contra tuturor boalelor porciilor, cel mai excelent medicament, recomandat de către medici, este pravul de Ardeal pentru porci. — Prețul unei cutii mari 1 cor., o cutie mică 50 fileri. O singură întrebuințare la pravul de Ardeal pentru galițe încetează perirea galițelor. — Prețul 1 cor.

Hypnovervin: singurul mijloc sigur și probat contra nervosității și a insomniei, — Prețul 3 cor. — Toate medicamentele mai sus amintite se află de vânzare și se pot comanda numai la farmacia lui

Kelemen Sándor, Zilah.

Vă păziți de imitații!!

(Ke 898)

ATENȚIUNE!

Izvoarele naturale de apă ferbinte 36—37° C. care conțin apă minerală, puțioasă recomandată de medicul expert în contra reumatismului, junghiuri, morburii de os, pele și alte morburii. Izvoarele se află de pe timpul Turcilor, dar acum s'au arăfat din nou foarte luxos și cu toate comoditățile moderne recerute se vor deschide cu 1 Iunie a. c. st. n.

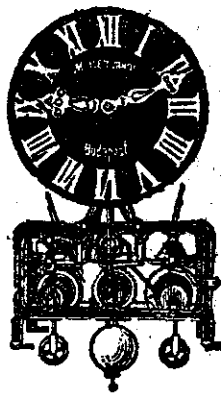
Băile se află în Alvacea (Hunyad megye) într'un jur splendid în alvia Crișului alb încunjurat de munșii Apuseni în mijlocul pădurilor cu un parc frumos și cu o climă foarte sănătoasă; fiind apărată de vânturi și praf. — Atât pentru bolnavi cât și pentru sănătoși loc de distracție foarte acomodată.

Înainte parcului splendid al băilor se opresc motoare a liniei ferate Arad-Orăd care circulează de 8 ori la zi.

Muzică bună românească, care concertează zilnic. Culină și beuturi bune cu prețuri moderate. — Corespondență în orice limbă. — Abonamente se roagă a se însemna și înainte la direcțiunea băilor din Alvacea (posta în loc). (Di 2133)

Direcțiunea.

Oroloage de turn

pentru palate, case comunale, fabrici, locuințe private regulează și aranjează mai favorabil

MÜLLER

JÁNOS, succesorul lui
MAYER KÁROLY

dela prima aranjare cu vapor a fabricii de oroloage din

Budapest, VII., Tökölly-ut 52. szám.

(Casa proprie). Cataloge și specificări de prețuri trimit gratis și franco. (Mu 2129)

KOVALD COLOREAZĂ ȘI CURĂȚĂ!

Kovald Péter és Fla

steler pentru vopsitoria de stafa, terci și mase, curățire chimică și epilitoria cu abur

BUDAPEST, steler și prăvălie VII., Szövetség-utca 35-37.

TELEFON: József 18-00 și József 15-71.

Secție postală deosebită pentru comanda din provincie

Stabilimente colectoare în toate părțile capitalei

Reprezentanți în cele mai multe orașe din provincie

Ko 1017

FRITZ RENGER

directorul corului bisericesc românesc

Vârșeț (Versecz), Dreilaufergasse 59.

(Re 2141)

Oferă on. public din Vârșeț și provincie excelentul său

depozit de pian

cele mai renumite instrumente muzicale executate excelent la cele mai de seamă firme. — Serviciu de specialitate, prompt și conștiincios.

Repr. aparatului de pian: HUPFELD-PHONOLA.

Dacă voești

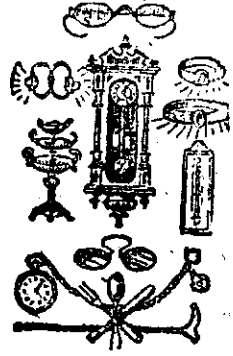
să cumperi bijuterii moderne și veritabile, adresează-te firmel:

Slepák A.

bijuterii
ceasornic
și
auritor

MAROSVÁSÁRHELY, Széchenyi-tér nrul

Magazin de ceasuri elvețiene, de aur, argint, oțel, nichel p. buzunar și ceasuri cu pendulă. — Bijuterii fine și Brillante, obiecte de lux veritabile de argint și argint de China, obiecte optice.

In marele meu atelier se execută felul de bijuterii se reparază cu calitate bijuterii ceasuri. — Prețuri convenabile, servit prompt. Se

RADÓ GYULA

prăvălie de pardesiuri pentru dame

ARAD.

Cele mai bune și mai recunoscute croiuri de ta

precum și

cele mai moderne haine de grenadin alb, batist și pânză

Jachete scurte,
Capoate de sport,
Jachetă de mătăsă,
Capoate albe,
Pardesiuri pentru copii,

Haine pentru fetițe,
Halate,
Fuste,
Mantale de Lister și
Gumă

în asortiment extraordinar.

Bluze și haine de doli

Prețuri fixe!

(Ra 2152)

Telefon: 238.